

<<HET BRUUJSEL>>

VOGELWACHT

UDEN E.O.

WAT DOET VOGELWACHT UDEN?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden het actief deelnemen aan de Jeugdnatuurgroep en het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.).
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujssel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

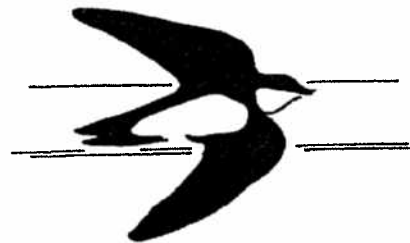
Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,00 (f 30,85) per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,00 (f 13,22).
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50 (f 5,51).
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujssel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
- Telefoon: 0413-265397 of E-mail: verkaar33@zonnet.nl

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Esther Maas (a.i.)
Statenweg 67, Venhorst
Tel.: 0492-351110
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Marc Poulussen, vacature
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 4 - 2001

- Redactieleden** : Margreet Hoefnagels, Anita van den Acker, Jan-Willem Hermans,
John Hermans, Aad van Toor, Don-Alexander van Bergen en
Peter Noy.
- Typewerk** : Anita van den Acker Marieke Noy
Raam 523, Uden Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-253151 Tel.: 0413-251691
E-mail: A.v.d.Acker@boschmedicentrum.nl
- Eindredactie + Copij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 150 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : <http://home.hetnet.nl/~vogelwacht-uden/index.html>

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	05
Herfstexcursie Ameland 2001, inleiding.....	Peter Noy	07
Ameland, zaterdag 20 oktober	Sandra van de Burgt en	
.....	Annelies Timmerman	07
Ameland, zondag 21 oktober	Truus Bergsma	08
Ameland, maandag 22 oktober.....	Willy van Lanen en	
.....	Jan van de Tillaart	09
Ameland, dinsdag 23 oktober.....	Maria van de Heuvel	11
Ameland, woensdag 24 oktober	Rien de Mol	12
Vogelwaarnemingen excursie Ameland 2001.....	Jan Verhoeven	13
Nieuwe Flora- en Faunawet in 2002?	Toon Voets	14
Resultaten Vogelteldag 2001	Peter van de Braak	17
Een IJsvogel dankzij het scholengidsen	Liesbeth Verkaar	18
Reconstructieplan in Uden	Willem Peters	19
Vrijwillige Weidevogelbescherming Boekel/Venhorst	Peter Noy	20
Een goed stootvogeljaar: 2001	Piet van der Voort	22
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	25
In gesprek met.... Jolanda Rutten	Margreet Hoefnagels	26
"Dos Hermanas"	Alexander Vesters	27
Zwerfvuil, sporen en braakballen.....	Marieke Noy	28
Vogel onder de Loep... de Aalscholver.....	Pedro van den Acker	29
Excursie naar de Oostvaardersplassen	Peter Noy	30
Wat moet je nu met vogels als je blind bent?.....	Liesbeth Verkaar	32
Gemeente Uden wordt stukje bij beetje groener!	Ernest de Groot	34
Vogelwacht Uden Club (nieuwsgroep)	Leo Ballering	36
Verslag Uilenwerkgroep 2001	John Hermans	38
Stand van zaken telpost Brobbelbies.....	John Hermans	40
Wetenswaardigheden....	John Hermans	45
Vogelwacht – Winkel.....	Aad van Toor	46
Advertenties	Bestuur	48

Mededelingen Redactie

Het heeft vorige keer lang geduurd voordat ons blad bij jullie in de bus lag. Want alles wat verkeerd kon gaan ging zo ongeveer verkeerd. Eerst en vooral natuurlijk door de schrijvers die de deadline aan hun laars lapten. Dan gaat de school, waar we kopiëren, dicht vanwege vakantie en is daarna ook nog eens de kopieermachine kapot. Maar dankzij de onvermoeibare ijver van Peter Noy en Theo Thijssen is het toch nog gelukt. Zo, nu weten jullie van de hoed en de rand. We willen dit nummer nog voor het nieuwe jaar bij jullie binnen hebben, dus we hopen dat de goden ons nu wel goed gezind zijn. Wat kunnen jullie van ons verwachten?

Allereerst de vaste rubrieken: de mededelingen van het bestuur komen van Liesbeth Verkaar, Pedro van den Acker neemt dit keer de Aalscholver onder de loep. John Hermans heeft weer heel wat bladen en artikelen doorgevlood op wetenswaardigheden. Peter van de Braak vertelt over de resultaten van de Vogeltrek-Teldag in de Maashorst en geeft weer een overzicht van de bijzondere waarnemingen. Daar zal zeker ook de IJsvogel bij de Leijgraaf opstaan. Hoe vaak is die al gezien? Liesbeth Verkaar heeft hem/haar in ieder geval gezien, getuige haar verslag. Een wel heel bijzondere ervaring heeft Liesbeth opgedaan bij het Blindeninstituut in Grave. Enkele weken geleden heeft zij een piepcursus aan jonge, blinde kinderen gegeven. Het enthousiasme bij de kinderen straalde er vanaf. Willem Peters heeft ditmaal het Reconstructieplan onder het licht gehouden. Ook Ernest de Groot vertelt over de (groene) ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijk beleid over de afgelopen 3,5 jaar. Verder was ik in gesprek met kersverse moeder Jolanda Rutten. Denken we ook allemaal nog aan de winkel van Aad van Toor? Een leuke nestkast in de kerstboom? Is dat geen goed idee?

Dan natuurlijk het grootste deel van ons Bruujssel gewijd aan de onvolprezen herfstexcursie naar Ameland. Zoals altijd is de verslaglegging eerlijk verdeeld onder de Waddengangers. Dit keer wordt zelfs een dag gecoverd door de Mariaheide groep! Lees hun (zeer ludiek) verslag. Geniet na als je mee was, verbijst je anders als je de lijst van maar liefst 111 soorten ziet die door Jan Verhoeven weer nauwkeurig is opgesteld en waarop ook de zeer zeldzame Zeearend prijkt. Bedenk wat je gemist hebt tijdens de dialezing van Jan Krol (Natuurcentrum Ameland) over de vogels op het Wad en neem je voor de zoveelste keer voor: volgend jaar ga ik zeker mee! Als dat echt niet kan, wij hebben ook een drukbezochte Vogeltrek-Teldag en een mooie telpost op de Brobbelbies waar vaak mensen bij elkaar komen. John Hermans houdt jullie op de hoogte van de stand van zaken op de telpost. John doet ook verslag van het kerkuilenoverleg Brabant. Vogelcoördinator van Noord-Brabant, Toon Voets, vertelt wat over de ontwikkelingen in Brabant en de voortgang van allerlei projecten. Door omstandigheden is het werkgroepenoverleg niet doorgegaan. Desondanks zouden verschillende werkgroepen graag meer mensen willen hebben. Want ook hier geldt: vele handen maken licht werk en het is nog gezellig ook. Meld je nu aan, de telefoonnummers van de Coördinatoren staan op de achterkant van dit Bruujssel (u zult er geen spijt van krijgen!). Peter Noy is op bezoek geweest bij Harrie Tieleman (Weidevogelcoördinator Boekel/Venhorst) en schrijft over het reilen en zeilen van zijn succesvolle en actieve werkgroep. Ook is hij naar de Oostvaardersplassen geweest en heeft daar veel gezien. Of het allemaal vogels waren? Zijn dochter, Marieke, vertelt over zwerfvuil, sporen en braakballen (een ochtend bij de Jeugdnatuurgroep).

Tot slot hebben we twee jaarverslagen: Piet van der Voort is de spreekbuis van de stootvogelwerkgroep en John Hermans van de kerkuilen. Al met al een rijk gevuld blad, met veel variatie en vooral: met veel eigen verhalen! Alle schrijvers: bedankt dat jullie de moeite namen om jullie verhaal met ons te delen. Alle "van-plan schrijvers": maak jé plan waar! Wij zijn blij met jullie verhalen én (vooral) jullie tekeningen.

Rest ons iedereen fijne feestdagen en een goede jaarwisseling te wensen. Tot ziens op de **Nieuwjaarsbijeenkomst op zondag 6 januari 2002 in de Groenhoeve.**

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

COPIJ * COPIJ * COPIJ ** COPIJ * COPIJ * COPIJ * COPIJ * COPIJ

De laatste tijd bereiken ons berichten dat COPIJ niet of niet goed doorgekomen is. Als regel geldt dat op alle correct ontvangen copij een ontvangstbevestiging (reply) wordt teruggemailed. Hiermee heeft men dan ook de zekerheid dat de tekst in goede orde ontvangen is en in behandeling wordt genomen. De teksten dienen in WORD-opmaak te worden aangeleverd. Het e-mail adres van de redactie is pknoy@hetnet.nl Hiervoor onze dank!

COPIJ * COPIJ * COPIJ ** COPIJ * COPIJ * COPIJ * COPIJ * COPIJ

Van de Bestuurstafel

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden hebben zich aangemeld: Kees van der Heijden uit Uden, Ton Schlattmann uit Ravenstein, Irma Werners uit Veghel en Willemien Ruijs uit Vinkel. Alle nieuwe leden van harte welkom bij onze club en hopelijk gauw tot ziens op één van onze activiteiten. Om wat meer thuis te raken in de vogelwereld is onze vogelcursus die in februari 2002 start een aanrader. De volgende adreswijziging is binnengekomen: Esther Maas is verhuisd naar Venhorst en wel op de Statenweg 67, telefoon 0492-351110.

Penningmeester

Wegens privé redenen heeft Jeroen van Vliet het penningmeesterschap per 15 november neergelegd. Esther Maas heeft deze taak voorlopig van hem overgenomen.

Bestuur de Groenhoeve

Bij de Stichting de Groenhoeve hebben enkele bestuurswisselingen plaatsgevonden. Adrie Nijssen, secretaresse namens de Vogelwacht, heeft met ingang van heden haar werkzaamheden beëindigd. Johan van Roosmalen stopt aan het eind van dit jaar als voorzitter van de Stichting de Groenhoeve. Ook hij zit namens de Vogelwacht in het bestuur. Adrie en Johan, bedankt voor de vele jaren inzet en toewijding om de Groenhoeve draaiende te houden. We zijn blij dat recentelijk Joop Bergsma en Chris van Lieshout bereid zijn gevonden om het Groenhoeve-bestuur te komen versterken. Dit bestuur is dan weer voltallig. Veel succes met jullie werkzaamheden de komende tijd.

Schoonmaak Groenhoeve

Er wordt gezocht naar een betaalde schoonmaker (m/v), omdat het poetsen voor alle partijen (Vogelwacht, IVN en de Kinderboerderij) een probleem vormt (maandag 19 november maar drie man!). Het gebouw wordt nu vaker verhuurd en wordt dus ook eerder vuil. We houden jullie op de hoogte.

De educatieve Groenhoeve

Op 6 oktober jl. heeft Jan van de Wijgert betrokken mensen rondgeleid en uitleg gegeven over het te creëren natuurspad. Er komt een pad door het bosje en dit pad loopt verder door de sloot als doorwaadbare plaats. Er komen nestkasten, een insectenmuur en een insectenveldje. De gemeente, het Waterschap en FC Uden hebben hun medewerking inmiddels toegezegd. Ook het VLU zal werkzaamheden uitvoeren, zoals het bosje snoeien. Namens de Vogelwacht zit Lilian Beniers in deze groep. Ook de jeugdgroep zal ingeschakeld worden om nestkasten te hangen en er beschrijvingen bij te maken. Hopelijk krijgen we dan veel broedgevallen die ze dan bij kunnen houden.

Bruijsel

Helaas was het vorige Bruijsel wat verlaat wegens een kapotte kopieermachine. De laatste twee Bruijsels komen nu wel snel op elkaar, maar dan hebben jullie lekker veel te lezen in deze donkere dagen.

Waddenexcursie

De Waddenexcursie naar Ameland was een groot succes, mede namens de goede organisatie van Peter Noy. Namens het bestuur wil ik hem hiervoor hartelijk bedanken. We waren wat laat met organiseren en omdat de gebroeders Hermans zelf niet meegingen was het niet logisch dat zij dit zouden doen. Peter heeft het zonder morren opgepakt en tot in de puntjes verzorgd. In dit Bruujsel kun je er alles over lezen.

Publiekswandeling en dialezing

We hebben weer goede reclame kunnen maken voor onze club en kunnen terugkijken op twee zeer geslaagde activiteiten. Bij de publiekswandeling waren 50 mensen aanwezig en we hebben heerlijk een kleine drie uur gewandeld. Op de dialezing kwamen maar liefst 85(!) mensen af, een record. Het was een heel interessante lezing over de ijsvogel met schitterende dia's. Ook hier is een bedankje naar Peter op zijn plaats, want hij heeft alle public relations uitstekend verzorgd. Dat bleek ook wel uit het resultaat!

De volgende lezing, donderdag 31 januari 2002, gaat over weidevogels.

Lezing werkgroep Stootvogels

Ruim 30 belangstellenden hebben dinsdag 4 december jl. een informatie-avond van de werkgroep Stootvogels bijgewoond. Met behulp van mooie dia's en bijbehorende uitleg werd uit de doeken gedaan wat de stand van zaken is aangaande de aanwezige stootvogels in het gebied Uden, Mariaheide, Odiliapeel. De werkgroep is dringend op zoek naar versterking. Vrijwilligers kunnen zich aanmelden bij Piet van der Voort, telefoon 0413-263292.

Tot slot wenst het Bestuur iedereen fijne, sfeervolle Feestdagen en een gezond, ontspannen en vogelrijk 2002!!

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Herfstexcursie Ameland 2001

Inleiding

Het is alweer ruim een maand geleden dat we met een grote groep vogelaars naar Ameland zijn geweest. Altijd leuk om een deelnemerslijst te publiceren. Hieronder volgen de namen in willekeurige volgorde: Annelies Timmerman, Sandra van de Burgt, Ramon en Liesbeth Verkaar, Marc Poulussen, Cor van Bree, Joop Bergsma en Truus Bergsma, Jet en Henk van den Acker, Jan Verhoeven, Bart van der Wielen, Jan van de Tillaart, William van der Velden, Alexander Vesters, Tiny en Francien van den Elsen, Ad van Wanrooy, Enrico van Duijnhoven, Rien de Mol, Maria van de Heuvel, Wim de Vrij, Jan van Bergen, Jopie Jonkers, Theo Peeters, Theo van der Velden, Joke van de Boogaard, Sjoukje van de Heuvel, Willy van Lanen en Peter Noy. De sfeer was heel goed, de familie Ketelaars van "Ons Kasteel" bijzonder gastvrij en... het eten smaakte voortreffelijk. Alles bij elkaar hebben we in vijf dagen ruim honderd verschillende vogelsoorten gespot, waaronder een wel heel bijzondere, namelijk de Zeearend! Een unieke gelegenheid voor een aantal onder ons om voor het éérst deze zeldzame roofvogel in de kijker of telescoop te krijgen. Voor het volgende jaar zijn reeds een drietal meerdaagse excursies gepland en gereserveerd: Van 6 t/m 14 april 2002 naar het verre Extremadura (Zuid-Spanje). Met Hemelvaart 9 t/m12 mei 2002 (vroeg in het jaar dit keer!) gaan we vier dagen naar het mooie eiland Texel. En tot slot, in het najaar gaat de vijfdaagse Herfstexcursie van 12 t/m16 oktober 2002 naar Terschelling. Noteer genoemde data alvast op je kalender of in je agenda, zodat de vakantieplanning voor 2002 geregeld is!

Peter Noy

Verslag Ameland ... door Annelies en Sandra

Zaterdag 20 oktober 2001

Vandaag waren wij de om een verslag te schrijven van deze geweldige dag. Na om zes uur vertrokken te zijn (iedereen was op tijd!!!) stonden we om half negen op de kade bij Holwerd te wachten op de boot die met een kwartier vertraging om kwart voor negen vertrok. Op de boot wordt al druk gevogeld een kokmeeuw, stormmeeuw, eider en scholekster worden veelvuldig gescoord. Op Ameland pakt iedereen een fiets en gaan we naar de kampeerboerderij "Ons Kasteel". Uiteraard worden er onderweg weer de nodige soorten gesignaleerd. Na de koffie met cake vertrekt iedereen Oostwaarts. Geleidelijk aan treedt er de welbekende groepsvorming op.

Op weg naar natuurgebied "het Oerd" (een afstand van ongeveer twee kilometer) wordt er links en rechts van het fietspad van alles gezien met de daarbij behorende discussies. We hebben onder andere de watersnip heel goed kunnen bekijken. Er zaten ook een steenloper en een aantal bonte strandlopertjes bij elkaar op een omgeploegde akker. Aan het eind van het fietspad werd de fiets geparkeerd tegen een hek en gingen we verder te voet "het Oerd" in. Op een hoge duin stelden we onze telescopen op en hebben daar heerlijk met de zon in de rug genoten van vogels die we konden waarnemen. Ook hadden we nog wat bijzondere waarnemingen, onder andere een husky op een paaltje, atalanta's, slechtvalk en smelleken. Uurtje vogelen, Brabants kwartiertje slapen en daarna naar het café (ontwenningsverschijnselen bij sommige vogelaars).

Aangezien wij hier nog geen last van hadden zijn we en eindje verder gefietst. Na een gouden tip van twee andere vogelaars zijn we teruggedrennen naar "het Oerd" want zij hadden daar een ZEEAREND gezien!! Op een top van een duin geklommen, telescoop opgesteld, even zoeken en ja hoor fantastisch, geweldig, machtig, strak, vet, magnifiek. Van zo dichtbij krijg je hem niet vaak te zien! Wij hadden hem nog nooit gezien maar nu hebben we hem op ongeveer vijfhonderd meter afstand uitgebreid kunnen bestuderen. Schijntend, toiletterend, vliegend, paalzittend. Aangezien hij werd verstoord door enkele wandelaars (niet wij) liet hij zich majestueus langsvliegend nogmaals aan ons zien en verdween uit het zicht. Onze dag kon niet meer kapot. Het begon al wat te schemeren en we moesten om zes uur eten, dus keerden we naar "Ons Kasteel" terug. De rest zat al aan de soep. Joke vroeg aan ons of we HEM gezien hadden waarop de rest vroeg: Wat dan? Het is hier gewoon fantastisch.

Groetjes,
Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman

Verslag Ameland ... door Truus

Zondag 21 oktober 2001

Vanmorgen begonnen we om acht uur met een heerlijk en verzorgd ontbijt. We maakten ons lunchpakket klaar, vulden onze thermoskannen met koffie en togen om negen uur gewapend met verrekijkers en telescopen op de fiets. We splitsten ons op in drie groepen. Omdat Sandra en Annelies de avond van tevoren ons melden dat ze de zeearend hadden gezien, waren wij niet meer te houden. Zij zouden met ons mee gaan om de plek aan te wijzen waar ze hem hadden waargenomen. Het was nog wat fris en een wazig zonnetje begon al wat te schijnen. We gingen richting het Oerd, naar de hoge duinen, daar moest hij ergens zitten. Vol verwachting stonden we boven op de top van de duinen met onze verrekijkers en telescopen het gebied af te turen. Na een klein uurtje was er nog niets te zien. Hevig teleurgesteld liepen we terug naar onze fietsen. Dan eerst maar eens op het terras van het Kooykershuis een bakje troost halen.

We hadden besloten die dag naar het Oerd te gaan. Onderweg zagen we vele vogelsoorten zoals wulpen, goudplevieren, snippen, kramsvogels, koperwieken en kiekendieven. Sommigen van ons bleven achter om er wat langer naar te kijken. Wim de Vrij, Joop en ik fietsen al lang weer verder totdat bij Wim de telefoon ging. Leve de techniek! Wat een zegen zo'n GSM. Peter meldde ons dat ze de zeearend in het vizier hadden. Hij kon ons precies zeggen waar hij zat. En ja hoor, met een prachtige belichting zagen we hem zitten. We installeerden onze telescopen, dronken koffie en aten een broodje op ons gemak en genoten van de prachtige vliegshow van onze gevederde vriend. Al gauw kwam ook de rest van de groep bij ons. Telkens als de zeearend omhoog vloog klonk er een luid gejuich. Wat waren we enthousiast! Dat viel ook de mensen op die op het fietspad wandelden en ons voorbij reden. We

hadden hun nieuwsgierigheid gewekt. Vooruit, tegen betaling mochten ze kijken naar deze unieke roofvogel. "Komen jullie helemaal uit Brabant om deze vogel te zien?" Om bij het Oerd te komen moesten we nog een behoorlijk eind fietsen. De fietstocht ging verder met diverse stops vanwege de vele vogels. We zagen hier onder andere een grote groep kepen en hoorden veel waterrallen. Bij het Oerd aangekomen liepen we verder door het zeer natte duingebied richting Noordzee.

Liesbeth met haar lichte broek en Peter met z'n schoeisel sopten met ons mee door het diepe water. Nou het was de moeite waard. Boven op de duinen hadden we een prachtig uitzicht op de vele vogels die onze verrekijkers en telescopen voorbij liepen. We zagen drieteenstrandlopers, diverse soorten meeuwen en zeekoeten. Na een klein uurtje gekeken én gelopen te hebben stapten we weer op onze fietsen. Op een terras aan het strand hebben we nog wat gedronken en nagenoten van onze tocht. Thuis, in 'Ons Kasteel', fristen we ons op en lieten ons de maaltijd heerlijk smaken. Na de maaltijd noemde Jan Verhoeven de vogels op die we die dag met z'n allen hadden gesignaleerd. Het waren er weer vele. Zelfs een brilduiker met contactlenzen! De koffie met gevulde koek gaf ons toch nog een zondagsgevoel. 's Avonds kwamen de grappen, de kaarten werden nog eens geschut en het tafelfootbal ging zeer heftig te keer! De wijn en de pils stroomden rijkelijk. We konden op een zeer geslaagde dag terugzien!

Truus Bergsma

Verslag Ameland ... door Jan en Willy

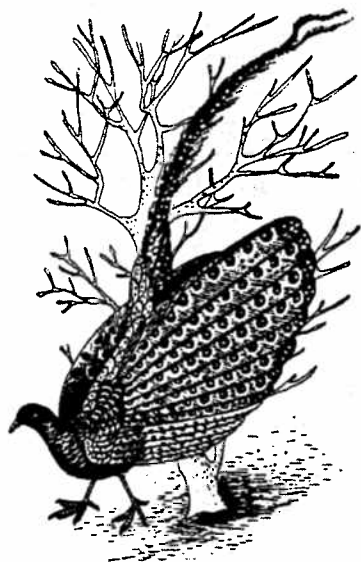
Maandag 22 oktober 2001

Voor sommigen blijkt maar weer opnieuw dat de excursie naar de Wadden één dag te lang is. Voor de ongelukkigen onder de lezers die nog nooit meegingen volgt nu de uitleg. Een avondje stappen in onze stamkroeg, (ja, soms gaat dat snel), resulteerde voor de echte 'diehards' al snel in een extra dagje slapen. Een contrast omdat op de eerste en tweede dag even stoppen voor een lekker bakkie koffie bij deze mensen al teveel gevraagd was. Op zondag hadden we de meest fantastische waarneming van de gehele excursie. Wat was dat dan toch? In ieder geval niet de velduil, watersnip, sneeuwgorz of de zeearend. Nee, op deze dag ontdekten we Nescafé. Sluit uw ogen en reis met ons terug naar dit geweldige gebeuren. We zitten aan een bittertje, zonder Jantje van Bergen hoe is het mogelijk, en een Amsterdammertje op het terras. De gaskachel geeft ons het idee dat we ergens in de tropen zijn beland. Onze jassen worden vakkundig maar netjes over de enige vrije stoel gedrapeerd. De Turkse Tortels cirkelen om ons heen. Erg mooi, dit was voor ons een nieuw soortje op de Wadden. Totdat ze besluiten om tot de aanval over te gaan. U zult wel denken "een Turkse Tortel is toch niet agressief?" Inderdaad dat klopt maar het leek er toch echt op dat ze van plan waren zich tegoed te doen aan onze drankjes. Voor de insiders is bekend dat dit niet zomaar wat is. Na veel heen en weer gewapper besluiten ze de aanval te verplaatsen naar een verliefd stel wat even verderop aan een tafeltje zit. Mooi voor ons want er is namelijk geen beter vermaak dan Juist.

Zo even terug naar het verhaal. Het toeval wilde dat we diezelfde avond uitgenodigd waren bij het Natuurmuseum in hetzelfde dorp voor een diaprojectie. Toen de ober ons verzekerde dat het ook vanavond gezellig zou worden, werd de presentatie ineens een stuk aantrekkelijker. Na rustig gezeten te hebben besloten we terug te gaan naar "Ons Kasteel". Na een voortreffelijke maaltijd en een sigaretje in de warme avondzon, werden de stalen rossen weer in stelling gebracht om richting Natuurmuseum te gaan. Daar werd aan de hand van een aantal dia's en een goed verhaal verteld hoe Ameland ontstaan was en waar we het meeste kans hadden op veel vogels. Het werd pas echt interessant toen de discussie overging van vogels op vossen. Volgens een van onze leden gebeurde het wel eens dat vossen overstaken van het vaste land naar Ameland als de Waddenzee dicht gevroren was. De spreker, ik ben even zijn naam kwijt, verzekerde hem dat al meer mensen dit gedacht hadden, dat het niet waar was en dat hij rustig verder kon dromen. Na de lezing werd koers gezet naar onze stamkroeg. En zoals altijd was het ook nu weer goed drinken na een dag hard werken.

Een dag later hebben we de avond van de bewuste maandag nog eens opnieuw de revue laten passeren. We konden maar tot een slotconclusie komen. Die avond had alles te maken met vogelen. We zullen het even uitleggen.

We kwamen in Nescafé binnen en gingen op 'ons' plekje zitten. Even later druppelde er nog een groep binnen en als je dan goed oplet dan zie je dat vogelgedrag al tevoorschijn komt. Een aantal exemplaren loopt een beetje zenuwachtig rond en is op zoek naar een plekje waar ze hun eigen territorium kunnen afbakenen. Als je dan een half uurtje verder bent dat zie je dat de meesten ook inderdaad een eigen plekje verworven hebben. Vervolgens worden de veren uitgeschud en gladgestreken. Het zijn de vrouwelijke exemplaren die hier iets meer tijd voor nodig (denken te) hebben dan de mannetjes. Het blijft voor ons de vraag of het ook werkelijk zinvolle energieverpilling is geweest. Dan zie je dat zowel de mannetjes als vrouwtjes gewend zijn om te broeden. Ze schuiven net zo lang met hun achterste op en neer tot in de stoel waarop ze zitten een nestkom is gevormd. Daarna lijkt het voor de meesten verboden om op te staan. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de onbewuste angst dat de eieren te snel afkoelen. Dit was echter nog niet alles, dus lees snel verder. Als je dan goed kijkt naar zo'n groep dan zie je dat de meeste exemplaren elkaar goed in de gaten houden. Ze zien elke beweging van de ander. Ook wij observeren dat het een lieve lust is. We trekken ook de conclusie dat onze stamkroeg voor de gehele groep een uitstekend biotoop is. Voor je het weet is iedereen bezig met voedsel vergaren. Wel zagen we dat er nogal uiteenlopende wensen waren op het gebied van eten. Het varieerde van oranje braakballen met dipsaus tot pittige driehoeken met wat vetvigs. Vast staat echter dat het voedsel uitstekend geschikt was om de vetreserves op te bouwen. Verder werd vooral veel gedronken. Iets wat in de vogelwereld van groot belang is. Doordat er niet al te veel licht was in onze kroeg werden we getraind op het herkennen van silhouetten. Het kost je aardig wat voordat je de soorten, die wat donker verscholen in een hoekje zitten, op naam gebracht hebt. Tot onze grote spijt hebben we deze avond een exemplaar niet op naam kunnen brengen. Het was een soort waarvan de kuif iets weg had van een strooien deksel. Helaas kwam deze soort niet voor in onze vogelgids.

Wat ook de moeite waard was om te bestuderen, was het geluid wat deze exemplaren voortbrengen. Temeer omdat het geluid in vele toonaarden aanwezig was. Het is ons opgevallen dat naar gelang de avond verstreek de geluiden ook steeds meer vervaagden. Sommige exemplaren kregen dan ook helemaal geen zinnige toon meer uit hun keel. Later op de avond kwam dat stuk waar elke echte vogelaar op zit te wachten. Het baltsgedrag. Meerdere koppels waren bezig een paar te vormen. Dit ging met allerlei krachtsinspanningen gepaard. Sommigen werden uit de krop gevoerd. Anderen probeerden met een of andere bizarre dans de vrouwtjes positief te stemmen. We hebben erg goed opgelet maar hebben helaas geen paring mogen aanschouwen. We sluiten echter niet uit dat we informatie gemist hebben. Temeer omdat we sommige exemplaren verdenken van polygamie. Ook hier is echter geen sluitend bewijs voor te leveren.

Het meest in het oog springend op deze avond waren de adulten die juveniel gedrag vertoonden. We hebben menig vogelgids geraadpleegd nadien om dit verschijnsel te verklaren. Het meest voor de hand liggend was het paringsritueel. Daar willen we het dan ook maar op houden.

U zult begrijpen dat we na deze inspannende dag, die op dat moment al 21 uren oud was in wakende toestand, toe waren aan wat rust. Dus besloten we aan de trek te gaan beginnen. Onderweg kregen we nog te maken met een verkeersslachtoffer (Cor). Maar niet al te lang daarna konden we onze trektocht vervolgen. Bij "Ons Kasteel" aangekomen, bleken we in het territorium van een andere soort binnengedrongen te zijn. Je mag toch ook niet van uitgeputte soorten verwachten dat ze stil zijn als ze op de plaats van bestemming aangekomen zijn. We waren allemaal blij dat we levend de eindstreep van de dag gehaald hadden. Of er nog soorten over de trek gedroomd hebben is ons niet duidelijk, maar zeer goed mogelijk.

Ik hoop dat u snapt waarom het zo belangrijk is om ook tijdens de avonden nog zo actief met vogelen bezig te zijn. Voor je het weet mis je een heleboel mooie soorten. Als we dat niet gedaan hadden, hadden we de dubbelgangster van Máxima ook niet op onze lijst bij mogen schrijven. Het was een geslaagde excursie. Met 451 soorten een absoluut record.

Jan van de Tillaart en Willy van Lanen.

Verslag Ameland ... door Maria

Dinsdag 23 oktober 2001

Om acht uur 's morgens verscheen iedereen weer aan het ontbijt. Nadat iedereen weer een middagmaal gesmeerd had, vertrokken we weer op de fiets. Maar jammer, toen we ongeveer een kwartier op de fiets zaten, begon het te miezeren. Ondanks dat, fietsten we langs het Wad, richting Hollem, waar we van nattigheid maar zijn gaan schuilen...

We hadden een lekker, gebakken visje naar binnen gewerkt en daarna koffie gedronken. Het hield toch niet op met regenen, dus we moesten er maar doorheen. Maar het was toch wel ver als je ook nog de wind plus regen van voren had. Maar ja, mijn dag was toch weer goed geweest, ik had die dag 19 verschillende vogelsoorten gezien en die ik ook goed in de kijker had gehad, waaronder een hele mooie show van een bruine kiekendief.

Teruggekomen bij "Ons kasteel" na een hete douche en daarna weer aan tafel geschoven voor het heerlijk avondmaal. 's Avonds hebben we met een stel een lekkere borrel plus wat water gedronken bij Hotel de Klok in het dorpje Buren en de avond was weer om.

Van de nieuweling,
Maria van de Heuvel

Verslag Ameland ... door Rien

Woensdag 24 oktober 2001

Om ongeveer acht uur is het zoals gewoonlijk verzamelen voor het ontbijt. Sommigen van ons zijn al even naar buiten geweest en komen met sombere gezichten weer naar binnen. Het is zeer bewolkt en het ziet er naar uit dat het weer van gisteren ook het weer van vandaag zal zijn. Na een, zoals gewoonlijk, voortreffelijk ontbijt wordt eerst het formele gedeelte afgewerkt. Peter vertelt ons hoe laat de boot vertrekt en hoe laat we de fietsen in moeten leveren, Liesbeth gaat verder met het bedanken van Marietje en Gerard voor de meer dan goede zorgen en daarom zingen we nog even *"Zonne goeie hebbe wij nog nie gehad"*.

Als iedereen klaar is met inpakken en opruimen zwerven de vogelaars weer uit over het eiland. Het weer is gelukkig opgeklaard en onze groep besluit om nog een keer de zeearend met een bezoek te vereren. We fietsen dus richting 't Oerd en zien al na een paar honderd meter de zwarte roodstaart. Nog voordat we bij de eendenkooi zijn krijgen we de blauwe kiekendief in het vizier. Altijd gedacht dat deze bruine vogel met zijn witte stuit het vrouwtje blauwe kiekendief was, maar dit kan ook een juveniel mannetje zijn. Alexander en ik (de rest hebben we achter ons gelaten) parkeren onze fietsen even voorbij de eendenkooi en gaan te voet verder. Aan de achterkant van de eendenkooi zien we binnen vijf minuten drie torenvalken, een buizerd, een slechtvalk en een sperwer.

Even later laat Wim ons weten dat ook de zeearend in de buurt is en vanaf een hoge duin krijgen we hem of haar ook in onze kijker. Deze jonge Zeearend zwerft al ongeveer tien dagen rond op Ameland en is meestal te vinden op de "Zoute Weide". We besluiten om nog wat verder te wandelen en hopen in een van de plasjes of kreken nog wat eenden of steltlopers aan te treffen. Helaas was het eb, wat weer inhoudt dat de meeste vogels op het Wad aan het foerageren zijn. Van de honderden smienten en brandganzen die hier regelmatig verblijven is er niet een meer te bespeuren. Wandelend over "Nieuwlandsrijd" gaan we een kijkje nemen bij de "Nieuwlandspas" maar ook hier zijn bijna geen vogels, wel zien we een buizerd en de tweede slechtvalk van vandaag die al snel achter wat duintjes verdwijnt maar wel voor de nodige paniek zorgt bij grote groepen spreuwen. Op de terugweg zien we nog krakeenden, vinken, kepen, goudplevieren, meerkoeten, schapen, blauwe reiger en kieviten binnendijs, aan de wadkant zien we vooral bergeenden en wilde eenden. Al fietsend door de schapenstront komen we in de buurt van de veerboot en daar wordt het ook drukker op het Wad, rosse grutto's, steenlopers, eidereenden, smienten, pijlstaarten, scholeksters, bontbekplevier, zilverplevier en een heleboel bonte strandlopers. Steeds meer vogelaars verzamelen zich bij Kiewiet Fietsenverhuur en het wordt dus tijd om onze fietsen in te leveren en naar de boot te wandelen. De bagage is inmiddels gearriveerd en kan in de bagagekar worden geladen. Even later zitten we op de boot naar Holwerd. Onderweg wordt er nog gevogeld en vanaf het bovendek zien we nog een slechtvalk op een baken zitten. Om half twee zijn we op het vasteland waar we de auto's inladen en waar de afscheidsceremonie kan beginnen. Nu nog twee en half uur in de auto en de herfstexcursie zit er weer op. Voor mij en volgens mij voor velen een zeer geslaagde trip.

Rien de Mol

Vogelwaarnemingen excursie Ameland 2001

1. Aalscholver	38. Jan-van-Gent	75. Smient
2. Baardman	39. Kauw	76. Sneeuwgorst
3. Beflijster	40. Keep	77. Sperwer
4. Blauwe Kiekendief	41. Kempshaan	78. Spreeuw
5. Blauwe Reiger	42. Kievit	79. Staartmees
6. Bok	43. Kleine Mantelmeeuw	80. Steenloper
7. Bontbekplevier	44. Kluut	81. Steenuil
8. Bonte Kraai	45. Kneus	82. Stormmeeuw
9. Bonte Strandloper	46. Knobbelswaan	83. Strandleeuwerik
10. Boomkruiper	47. Kokmeeuw	84. Tafelend
11. Brandgans	48. Koolmees	85. Tapuit
12. Brilduiker	49. Koperwiek	86. Tjiftjaf
13. Bruine Kiekendief	50. Kraai	87. Torenvalk
14. Buizerd	51. Krakeend	88. Tureluur
15. Canadese Gans	52. Kramsvogel	89. Turkse Tortel
16. Dodaars	53. Krombekstrandloper	90. Veldleeuwerik
17. Drieteenstrandloper	54. Kuifeend	91. Velduil
18. Eider	55. Meerkoet	92. Vink
19. Ekster	56. Merel	93. Visdiefje
20. Fazant	57. Middelste Zaagbek	94. Vlaamse Gaai
21. Frater	58. Oeverpieper	95. Waterhoen
22. Fuut	59. Paap	96. Waterral
23. Gekraagde Roodstaart	60. Pijlstaart	97. Watersnip
24. Goudhaantje	61. Pimpelmees	98. Wilde Eend
25. Goudplevier	62. Putter	99. Winterkoning
26. Graspieper	63. Rietgors	100. Witte Kwikstaart
27. Grauwe Gans	64. Ringmus	101. Wulp
28. Groene Specht	65. Roodborst	102. Zanglijster
29. Groenling	66. Roodborsttapuit	103. Zearend
30. Groenpootruiter	67. Roodkeelduiker	104. Zeekoet
31. Grote Bonte Specht	68. Rosse Grutto	105. Zilvermeeuw
32. Grote Lijster	69. Rotgans	106. Zilverplevier
33. Grote Mantelmeeuw	70. Scholekster	107. Zwarte mees
34. Heggemus	71. Sijs	108. Zwarte Roodstaart
35. Holeduif	72. Slechtvalk	109. Zwarte Ruiter
36. Houtduif	73. Slobbeend	110. Zwarte Zeeëend
37. Huismus	74. Smelleken	111. Zwartkop

Jan Verhoeven

Nieuwe Flora- en Faunawet in 2002?

Sinds 1996 is Toon Voets als regioconsulent Zuidoost actief op het gebied van bescherming van vogels en hun biotoop. Namens Vogelbescherming Nederland onderhoudt hij contacten met alle partijen, waaronder Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV), Provincie, Gemeenten, Staatsbosbeheer, SOVON, ZLTO en niet in de laatste plaats diverse Vogelwerkgroepen. De redactie van het Bruujssel heeft hem gevraagd om een beeld te schetsen van zijn dagelijkse werkzaamheden. Onderstaand een overzicht van lopende projecten.

Flora- en Faunawet

Als ik dit schrijf (eind november) weet ik niet wat er bekend is als jullie dit lezen. Half november hoorde ik nog van het ministerie van LNV dat 1 januari 2002 de wet van kracht moet worden. De komende weken zal er waarschijnlijk meer bekend worden. Nu ben ik na allerlei vertragingen minder optimistisch, maar het lijkt er nu toch echt aan te komen. En daarom is het best spannend de komende periode. Spannend omdat de Flora- en Faunawet (FenF-wet) veel gaat betekenen in Nederland. Spannend ook omdat ik (samen met mijn collega's in andere provincies) erg veel tijd gestoken heb in een goede uitwerking van deze wet in Noord-Brabant. Over enkele zaken wil ik alvast meer informatie geven, omdat ik er vanuit ga dat een aantal afspraken niet meer zullen veranderen.

De wet zelf is al in mei 1998 vastgesteld. Omdat het een raamwet is, moeten er daarna allerlei regels gemaakt worden om de wet verder in te vullen. Dit gebeurt met Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's). De meeste zijn ook al door de 2^e Kamer vastgesteld na heftige discussies over drijfjacht. De allerlaatste AMvB, deze gaat o.a. over de financiën, zit er aan te komen. Meer dan drie jaar is over deze laatste AMvB onderhandeld tussen het ministerie van LNV en de provincies, wie betaalt wat en hoeveel. En hoewel de provincies hadden afgesproken om met de verdere uitwerking te wachten tot er overeenstemming was over de financiën, zijn Friesland en Noord-Brabant toch verder gegaan.

❖ Jacht en schadebestrijding

Het belangrijkste uitgangspunt van de wet is de bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten. En dat gaat niet alleen over bedreigde en kwetsbare soorten, daarom is deze wet een grote verbetering in vergelijking met de bestaande wetten. De plezierjacht wordt teruggebracht tot vijf soorten, waarbij de jacht ook nog eens gesloten is tussen 1 februari en 15 augustus. En in een aantal natuurgebieden mag helemaal niet meer gejaagd worden. Een ander belangrijk uitgangspunt is de schadebestrijding. Over dit onderwerp is het meeste vergaderd de afgelopen jaren. Ik zal dan ook niet proberen om dit hier even kort uit te leggen, maar ik wil me beperken tot voor mij het belangrijkste onderdeel van de schadebestrijding: het voorkomen van schade, ofwel preventie. Zoals het op dit moment op papier staat moet de

betreffende agrariër een bepaald percentage van zijn opbrengst besteden om schade te voorkomen. En dat kan nogal een fors bedrag zijn als je weet dat sommige planten en bollen wel een opbrengst van f 200.000,= tot f 300.000,= per hectare kunnen hebben. Preventieve maatregelen van enkele tienduizenden guldens zijn dan nodig om schade te voorkomen. We moeten hierbij denken aan een goede afrastering om het totale perceel om schade van bijvoorbeeld konijnen en hazen te voorkomen. Mogelijk zelfs aan een voortdurende aanwezigheid van mensen bij producten die slechts kort kwetsbaar zijn, zoals kersen, aardbeien en bessen.

De provincie Noord-Brabant gaat er vanuit dat met verstoring in de meeste gevallen de schade kan worden voorkomen of in ieder geval sterk beperkt. Alleen wanneer al die maatregelen nog niet voldoende zijn kan afschot in beeld komen. Maar het moet altijd een directe relatie hebben met aangetoonde schade en schadegevoelige percelen. De laatste twee jaar is al gebleken dat er steeds minder vergunningen werden afgegeven, omdat er onvoldoende preventieve maatregelen waren genomen of de schade onvoldoende was aangetoond. Dit beleid zal verscherpt worden voortgezet.

❖ **Kievitseieren**

Een onderwerp waarover de provincie al een duidelijk standpunt heeft ingenomen is het verbod op het rapen van kievitseieren. Daarom is het des te meer te hopen dat de wet al snel van kracht wordt, want alleen dan kan het Brabantse besluit van kracht worden.

❖ **Beschermde leefomgeving**

Provincies kunnen onder de nieuwe wet ook kleine gebiedjes aanwijzen als beschermde leefomgeving. We moeten hierbij denken aan bunkers met een vleermuizen slaapplek, een poel met bijzondere amfibieën of iets dergelijks. Er zijn nog geen concrete voorstellen om gebieden aan te wijzen.

Begin 2002 wil ik graag bij verschillende vogelwerkgroepen of regio's op bezoek gaan om een uitgebreide uitleg over de FenF-wet te geven. Misschien is het mogelijk om voor Oss en Uden en omgeving tot een afspraak te komen.

Roekenbeschermingsplan

Een ander onderwerp waar ik in mijn regio veel mee bezig geweest ben is de overlast door roeken in verschillende gemeenten. Gelukkig is de roek weer in een groot aantal aanwezig in Oost-Nederland. Maar doordat er in het buitengebied nog steeds bosjes worden gekapt, zie je steeds vaker dat de roeken naar de dorpen en steden trekken. Met overlast als gevolg. In Doetinchem en omgeving waren vier gemeenten steeds bezig om de roeken te verjagen en zodoende had dan de ene gemeente en dan de andere weer problemen. Vorig jaar hebben die vier gemeenten besloten om gezamenlijk een beschermingsplan op te stellen. Zowel de provincie Gelderland als Noord-Brabant willen gemeenten vragen om een roekenbeschermingsplan te maken (alleen of met meerderen) om te voorkomen dat steeds opnieuw de roeken verjaagd worden. Daar waar het speelt adviseer ik steeds om met de gemeente te proberen tot zo'n plan te komen. In een beschermingsplan moet in ieder geval de gemeente vastleggen dat roekenbosjes beschermd zullen worden. Daarnaast kan gekeken worden om reeds gekapte bosjes in het buitengebied terug te planten om ook op lange termijn de roeken een veilige broedplaats te bieden. Ook dit kan een onderwerp zijn om op een plaatselijke of regionale avond te bespreken.

Predatoren

De komende tijd gaan we in Zundert een samenwerking aan met de ZLTO en de provincie. We willen naar mogelijkheden zoeken om met inzet van natuurlijke predatoren schade in de landbouw te voorkomen. We denken daarbij o.a. aan bewust maken van overhoekjes voor bunzingen zodat deze schade door muizen en konijnen kunnen beperken. Of het maken van een bosje waar een buizerd of havik in kan gaan broeden. Plaatsen van uilenkasten en torenvalkkasten past daar ook in. En we willen een brochure maken waarin allerlei handige tips voor schadebestrijding staan. Zo stond er onlangs in Limburg een artikel over een boer in de krant, die graan onder dakpannen uitlegde tussen de bietenrijen om muizen weg te houden van de jonge plantjes. Het bleek prima te werken en was nog veel goedkoper dan het uitleggen van vergif. Een heel leuk experiment om samen met de boeren eens te werken aan andere oplossingen om schade te voorkomen.

Naast alle onderwerpen in Zuidoost Nederland ben ik de afgelopen jaren ook betrokken geweest met het beleid ten aanzien van overwinterende ganzen in Nederland. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat de Staatssecretaris van het ministerie van LNV de jacht op ganzen heeft gesloten. Een enorme opsteker voor vogelliefhebbers, na 25 jaar actievoeren nu eindelijk een volledige bescherming. Maar het volgende probleem is al weer op komst: de in Nederland broedende grauwe ganzen. Klachten over schade komen er steeds meer, maar wat is er waar? Waarschijnlijk een forse klus voor de komende jaren. Het werk houdt nog niet op!

Vogelbescherming Nederland,

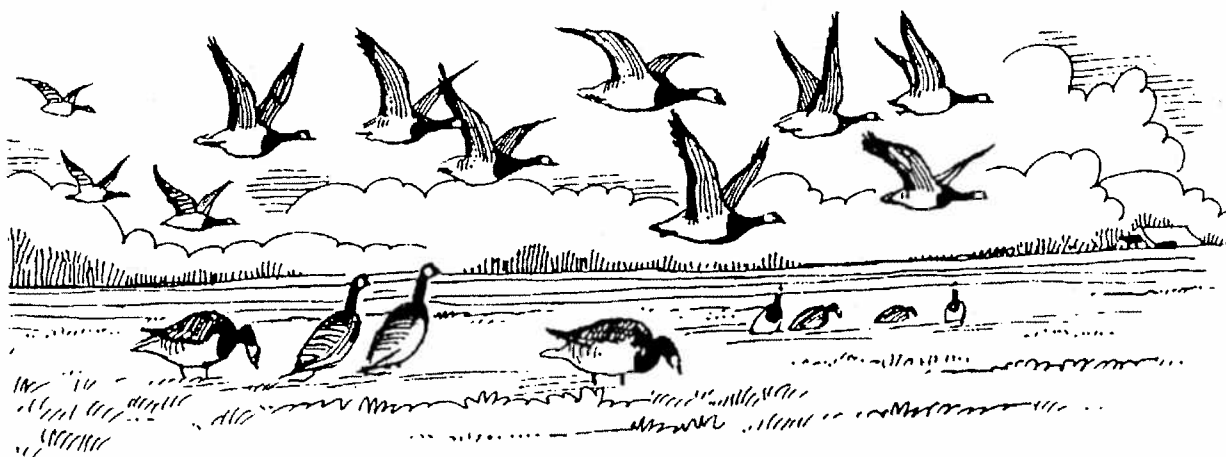
Regioconsulent Zuidoost,

Toon Voets

Postbus 591

5000 AN Tilburg

Telefoon: 013-5809813

Resultaten Vogelteldag 2001

Op 14 oktober 2001 was het weer zover. Na een week van mooi zonnig weer kon de vogelteldag van start gaan. De weersvoorspellingen voor deze dag waren goed te noemen, het zou eens een keer droog blijven (dit hebben we de afgelopen jaren nog niet gehad). Rond kwart over zeven, het was nog donker, arriveerde de eerste vogelaars. De maan stond nog helder aan de hemel, het was ook nog best frisjes. Nadat ieder zich geïnstalleerd had met de meegebrachte stoelen/tafels en de nodige versnaperingen kon het tellen beginnen. Rond half acht werd het al wat lichter, de eerste soorten kwamen al overgevlogen. Het waren vooral de graspiepers en spreeuwen die zich het eerste uur lieten zien of horen. Helaas was de communicatie dit jaar wat minder goed verlopen in verband met wat probleempjes met de "bakkies". Dit werd echter weer opgelost door elkaars mobiele nummer door te geven, zodat we elkaar toch op de hoogte konden houden bij bijzondere aantallen of waarnemingen. Het eerste half uur was het al flink tellen (2.500 vogels), de komende uren werd het echt opletten en doortellen. De piek was tussen negen en tien uur, met een aantal van wel 5.000 vogels. Het blijft toch enorm fascinerend om deze aantallen over te zien komen met als bestemming "het Zuiden".

Dit jaar hadden we de centraalpost weer op het "Vierlandenpunt" staan. Hier hadden we dan ook onze tent opgezet met natuurlijk de vlag van de Vogelwacht. Het publiek nam in de loop van de ochtend ook hier toe, waarschijnlijk als gevolg van het mooie, zachte herfstweer. Diverse folders werden er uitgedeeld, met natuurlijk de uitleg over de vogeltrek. De drie andere posten stonden in het verlengde van de centraalpost, ongeveer vijfhonderd meter van elkaar af. Ook de post op de Brobbelbies was ingericht en wel met drie personen. De soorten hiervan zijn echter niet meegenomen in de onderstaande lijst.

Deze dag werden er op de vier posten een totaal van 22.054 vogels geteld (50 soorten). Dit is een recordaantal ten opzichte van de afgelopen jaren. Enkele bijzondere soorten die geteld zijn: 1 x Blauwe Kiekendief, 3x Boomvalk, 6x Gele Kwikstaart, 22x Putters en 1x Visarend (na enige discussie nog een twijfelgeval).

Hier volgt de Top-10 van de waargenomen soorten:

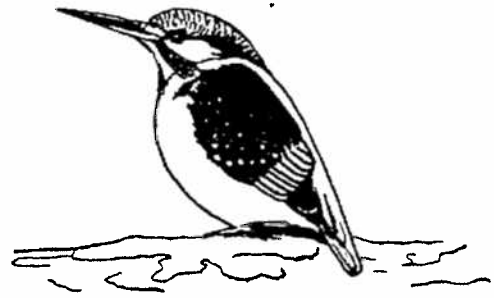
TOP-10 VOGELTREK-TELDAAG 2001		
1	Vink	9.175
2	Spreeuw	3.779
3	Veldleeuwerik	3.058
4	Graspieper	2.438
5	Zanglijster	593
6	Koperwiek	510
7	Houtduif	349
8	Witte Kwikstaart	345
9	Kneu	211
10	Ringmus	189

Voor degene die de complete lijst willen zien, deze is te vinden op **CLUBNET.NL** (zie bericht van Leo Ballering).

Peter van de Braak,
Inventarisatiewerkgroep

Een IJsvogel dankzij het scholengidsen

Op vrijdag 26 oktober heb ik voor de laatste keer deze herfst kinderen rondgeleid door de bossen van Udenoord. Het was heerlijk weer en ik had een leuke groep die nog leergierig was ook. Dat maakt het gidsen de moeite waard, ik was dus in opperbeste stemming. Toen we terug kwamen werd mijn stemming nog beter, want Jeanny van Riel (ook scholengids) kwam op mij af en vertelde dat er een jongen in haar groep zat die een ijsvogel had gezien op Uden-Zuid. Er kwam een ouder bij staan en die bevestigde dit ook. Haar man wandelt regelmatig met de hond langs het water daar en hij had al twee keer de ijsvogel gesignaleerd. Dat is toch wel bijzonder, midden in een woonwijk. De ijsvogel heeft jaren boven aan mijn verlanglijstje gestaan en vijf jaar zonder resultaat. De eerste keer zag ik hem in de Extremadura (Spanje.) Daarna nog een keer in de Biesbosch en de Meinweg, maar het blijft een bijzondere waarneming.

Diezelfde middag ben ik gaan kijken. Bij de rotonde linksaf, het nieuwe gedeelte van Uden-Zuid in. Maar al wat ik keek, geen ijsvogel te bekennen. Het leek me steeds onwaarschijnlijker, want het was behoorlijk druk bij het water. Er waren kinderen aan het vissen, auto's reden vrij dicht langs het water en een hond jaagde al vrolijk blaffend wat eendjes verder het water in. Toch niet echt een plaats waar je een ijsvogel verwacht. Toch besloten om de volgende morgen nog een poging te wagen. Bij zonsopgang togen we weer richting Uden-Zuid. Het was zaterdagmorgen en iedereen lag nog op bed. Na wat speurwerk zagen we hem zitten op het hekwerk....geen twijfel mogelijk. We zagen alleen nog zijn contouren, maar die zijn zo specifiek, dat het niets anders kon zijn. Gedrongen lijfje, dikke nek, lange rechte snavel en bijna geen staart. Al vrij snel vloog hij op naar de overkant en ging op wat rotsen zitten. Toen konden we de kleuren pas goed zien. Hij wordt niet voor niets "blauwe schicht" genoemd. Als hij met zijn voorkant naar ons toe zit, zie je de oranje borst en buik. Wat een prachtige vogel!

De ijsvogel doet zijn naam geen eer aan, want als het flink wintert in Nederland legt hij al snel het loodje. Hij kan niet tegen extreme kou omdat hij afhankelijk is van visvangst. Vissen doet hij door vanaf een zitplaats of "biddend" (stilhangend) te duiken. De vis glijdt naar binnen, de kop eerst. Stekelbaarsjes en donderpadjes worden eerst genadeloos tegen een tak geslagen, want pas als de vis dood is worden vinnen en stekels slap. Door de zware nekspieren kunnen ze vrij grote vissen vasthouden.

We zagen hem in het water plonzen en naar de kant gaan om iets te eten. Er zit dus nog vis in dat water. Meestal vertrekt hij vanaf een overhangende tak, om dan een vis te vangen.

Hier zijn die helemaal niet, dus zit hij op de hekken en op de rotsen aan de kant. Het is moeilijk te zeggen of hij hier lang zal blijven. Wanneer hij voldoende voedsel vindt, kan hij wel een tijdje blijven hangen, maar dan moet hij niet teveel verstoord worden.

De balts begint vroeg in het voorjaar en bestaat uit achtervolgingen hoog in de lucht. Mannetje en vrouwtje graven een nestgang in de steile oever en die kan wel een meter lang worden. Begin mei worden zeven witte eieren gelegd. In een hol hebben de eieren geen schutkleur nodig. De jongen blijven drie en een halve week in de nestholte, die geleidelijk van alle visresten zo smerig wordt, dat de ouders na ieder bezoek een bad moeten nemen. De jongen beginnen na het uitvliegen gelijk te vissen, maar hun ouders moeten hen blijven voeren tot ze volleerd zijn.

Veel onervaren ijsvogels verdrinken doordat de veren door teveel duiken doordrenkt zijn. Jonge ijsvogels verspreiden zich in de winter, mannetje en vrouwtje bejagen ieder hun eigen visgebied tot in het voorjaar. Het vrouwtje heeft een lichtoranje basis aan de ondersnavel, het mannetje heeft een zwarte snavel waarvan de lengte variabel is. Het is een jaarvogel, dat wil zeggen komt gedurende het hele jaar in Nederland voor.

Zondagmiddag, na de excursie naar de Kraaienbergse plassen, zijn we nog even gaan kijken, maar hebben niets kunnen ontdekken. Als het te druk is aan het water laat hij zich niet zien, slimme vogel! Op 13 november is er een lezing over ijsvogels, maar als jullie dit lezen is die al geweest. Ongetwijfeld zal dit een interessante lezing worden.

Liesbeth Verkaar

Bron: Het Vogelboek van Philip Burton en Peter Hayman.

Reconstructieplan in Uden

Ik hoor jullie alweer denken: al weer een plan! Na het natuurbeleidsplan, streekplan, bestemmingsplan, landschapsbeleidsplan, API A50, Paraplunota, StructuurvisiePlus het zoveelste plan wat de afgelopen jaren op ons af komt. De Reconstructieplannen zijn bedoeld om een degelijke herstructurering over het landelijk gebied te laten gaan. Na de diverse landbouwcrisissen van de afgelopen jaren en de scheve (over)producties in deze sector heeft onze regering besloten in te grijpen. Dit plan geldt voor de zandprovincies van Nederland en zal binnen tien jaar gerealiseerd moeten zijn. Deze reconstructie is eigenlijk een ruilverkaveling. Toch zal deze keer het landschap niet op de schop gaan maar juist worden hersteld. Wel zullen agrariërs of andere bedrijven tegen of in natuurgebieden met have en goed worden verplaatst naar elders. We kennen in dit plan drie soorten gebieden, te weten:

1. Extensiveringgebieden: hierin krijgt de natuur hun kans,
2. gebieden waar landbouw beter moet integreren met landschap, cultuur en historie en
3. gebieden waar landbouw verder mag ontwikkelen, de zogenaamde intensiveringgebieden.

Daarnaast zal water in al deze gebieden een veel belangrijkere taak gaan krijgen voor onder andere de natuur. Voor alle drie de gebieden hebben we in de gemeente Uden plaats. Dit komt niet overeen met alle gemeenten in ons land. Zo zijn er dorpen waar landbouw zich volledig moet terugtrekken en daarentegen zijn er ook plaatsen waar meer landbouw bij zal komen. In lokale klankbordgroepen hebben alle doelorganisaties een vertegenwoordiger die het afgelopen half jaar tien verkenningsnotities over zich heen hebben gekregen. Hierin hebben wij, Nico Ettema, Albert van Rosmalen en ondergetekende, de bestaande (hierboven opgesomde) plannen een plaats gegeven in deze verkenningsnotities. Deze notities zijn geschreven voor het deelgebied Peel en Maas wat zich uitstrekt van Veghel, Uden naar Grave en via Boxmeer weer naar Boekel en Veghel.

Na de laatste notitie: "Natuur" zit ons werk er al weer bijna op. Er zal dan in iedere gemeente op kaart aangegeven worden waar we naar toe gaan met natuur, landschap en landbouw. Vervolgens gaan er uitvoeringscommissie aan het herstructureren. We houden jullie op de hoogte.

Willem Peters

Vrijwillige Weidevogelbescherming Boekel/Venhorst

Nederland is een land van akkers en weilanden en dus van weidevogels. Hieronder wordt verstaan de Kievit, Grutto, Wulp, Scholekster en Tureluur. Ook soorten als Veldleeuwerik, Patrijs, Slobeend en Graspieper behoren tot die groep. Deze vogels maken nesten in gras- of akkerland, vinden er hun voedsel en brengen er de jongen groot. De laatste jaren staat de weidevogelpopulatie behoorlijk onder druk. Er wordt steeds meer grond in beslag genomen voor de bouw van nieuwe woonwijken, industrieterreinen en aanleg van wegen (denk aan de A50, HSL en Betuweroute). Ook de landbouw is veranderd. Verlaging van het grondwaterpeil, intensievere beweiding en het vroeger maaien hebben een ongunstige invloed op de aantallen weidevogels. Langzaam aan ontstaat het besef bij zowel natuurbeschermers, beleidsmakers als de gebruikers van de grond zelf, dat bescherming van weidevogels en hun biotoop noodzakelijk is.

In het voorjaar van 1999 hebben ZLTO (Zuid-Nederlandse Land- en Tuinbouw Organisatie) Boekel-Venhorst, Jeugdnatuurwacht "De Knokert", IVN-Uden en Vogelwacht Uden een convenant ondertekend waarin men zich ten doel heeft gesteld om -binnen een normale bedrijfsvoering- de leefgebieden van weidevogels te verbeteren en te beschermen. Populair gezegd betekent dit dat boeren (grondeigenaren), natuurbeschermers (Vogelwacht/IVN) en beleidsmakers (gemeente, provincie) zich meer moeten inzetten voor de bescherming van de weidevogels en dat de boeren wat dat betreft geen beperkingen krijgen opgelegd.

Volgens coördinator Harrie Tielemans heeft de vrijwillige WBG Boekel/Venhorst er nu drie seizoenen opzitten, waarbij momenteel zo'n 25 leden (lopers) actief meedraaien. Met 30 agrariërs of grondeigenaren zijn afspraken gemaakt om in het voorjaar, van begin maart tot juli, het land te mogen belopen en inventariseren op aanwezige weidevogels. Door middel van deze inventarisaties worden nesten van weidevogels opgespoord en met stokken of roosters gemarkeerd. De boer of loonwerker kan hier tijdens werkzaamheden op het land omheenrijden zodat de legsels gespaard kunnen blijven.

Het totale gebied wat door de werkgroep wordt bestreken bedraagt op dit moment ca. 300 hectare. "Uiteraard proberen we dit gebied uit te breiden, maar dat staat of valt bij de inzet en bereidwilligheid van vrijwilligers en agrariërs", vertelt Tielemans.

In Boekel en omgeving wordt begin maart gestart met het inventariseren of belopen van de gebieden die onder het convenant vallen. Met de aangesloten agrariërs is afgesproken dat alléén die mensen het land op mogen die in het bezit zijn van een geldige loopvergunning. Deze wordt ieder jaar opnieuw verstrekt aan de leden van WBG Boekel/Venhorst. Afhankelijk van de beschikbare tijd kan men de frequentie van het inventariseren opvoeren. Hoe vaker men inventariseert, des te groter de kans om nesten van weidevogels te ontdekken. Wanneer een nest van bijvoorbeeld een Kievit is ontdekt worden er markeringspaaltjes bijgeplaatst (een vóór het nest en een achter het nest). Als er vee in de wei loopt wordt gebruikt gemaakt van een stalen hekwerkje wat over het nest wordt geplaatst. Zo'n nestbeschermers voorkomt het vertrappen van de eieren. Volgens Tielemans worden de meeste nesten niet op weilanden maar op akkers gevonden. Voor de vogels zijn akkergebieden in het voorjaar warmer dan de weilanden. De weidevogel is daar kennelijk gevoelig voor.

April en mei zijn de drukste maanden, dan zijn de vrijwilligers van de werkgroep regelmatig in het veld te vinden. Alle gegevens, zoals vogelsoort, aantal eieren of jongen, atlasblok, gewastype e.d. worden op speciaal daarvoor ontwikkelde formulieren ingevuld. Aan het eind van het weidevogelseizoen (medio juni) worden alle gegevens bij Harrie Tielemans ingeleverd. Zijn vrouw Diny voert alle gegevens in de computer, waarna de resultaten aan de weidevogelcoördinator van Noord-Brabant Jeroen Bijleveld worden doorgestuurd. In verband met de MKZ-crisis konden de lopers het afgelopen voorjaar niet de weilanden in. Cijfermateriaal over 2001 is (nog) niet voorhanden.

In het jaar 2000 heeft de Weidevogel Beheer Groep Boekel/Venhorst goede resultaten geboekt. Het jaarverslag van Vogelbescherming Nederland vermeld het volgende: "In korte tijd is Harrie Tielemans erin geslaagd een nauwe samenwerking tussen ZLTO en IVN/Vogelwacht tot stand te brengen. Als energieke bruggenbouwer heeft hij de opleiding en begeleiding van vrijwilligers snel ter hand genomen en er voor gezorgd dat er goed geadministreerd wordt. Met de nodige discipline zijn de gegevens verzameld en vervat in een jaarverslag". Gezien zijn inzet en prestaties is Harrie Tielemans tot Vrijwilliger van het jaar 2000 gekozen!

In onderstaande tabel staan de resultaten van het jaar 2000

SOORT	TOTAAL	UIT	NIET UIT	OVERIGEN	% UIT
Gele Kwikstaart	3	3	-	-	100,0
Kievit	154	108	37	9	74,5
Meerkoet	1	1	-	-	100,0
Scholekster	3	2	1	-	66,7
Veldleeuwerik	1	1	-	-	100,0
Wulp	4	1	2	1	33,3

Harrie Tielemans is trots op de behaalde resultaten en benadrukt dat alle activiteiten zijn gebaseerd op de vrijwillige inzet van de lopers. "Wanneer de vrijwillige basis weg is, vervalt het bestaansrecht van de weidevogelgroep. Er zijn gebieden waar per gevonden nest een bepaald (subsidie)bedrag beschikbaar wordt gesteld. Dat werkt niet. Zo krijg je een verkeerde vorm van competitie", volgens Tielemans. Ook staat hij sceptisch tegenover de gebieden waar een strenger regiem geldt. Deze zogenaamde "weidevogelbeheersgebieden" geven in zijn ogen teveel beperkingen voor de bedrijfsvoering. Hij opteert voor een goed evenwicht tussen de bedrijfsbelangen en het milieu. Met gezond verstand en een goede communicatie tussen alle belanghebbenden moet het mogelijk zijn om de weidevogelpopulatie in Boekel en omstreken die bescherming te geven die nodig is om de achteruitgang tot stand te brengen en het tij te keren.

Peter Noy

Een goed stootvogeljaar: 2001

Juist op tijd werden de rood-witte versperringen rond de bossen in het voorjaar verwijderd voor de waarnemingen van stootvogelbroedgevallen. Nadat het doek was gevallen over het “Staatsbosbeheer”-project begon ons de angst al een beetje te bekruipen, dat ook van het waarnemen van de stootvogelhorsten niet veel zou terechtkomen in 2001. Je zou bijna zeggen: het tegendeel is het geval. De dip, die we in het jaar 2000 ten opzichte van 1999 zagen, is geheel tenietgedaan. Het jaar 2001 laat zelfs betere resultaten zien dan 1999. Om dit te staven zullen we meteen maar in de resultaten duiken en de verschillende stootvogels in alfabetische volgorde bekijken:

De Boomvalk: doet niet mee in het jubelverhaal. Mochten we in 1999 twee broedparen registreren, de beide afgelopen jaren hebben we binnen ons waarnemingsgebied geen broedgeval kunnen traceren. Toch worden ze op de Maashorst regelmatig gezien. Dit toont meteen aan, wat de relatieve waarde van een beperkt waarnemingsgebied is. Waarschijnlijk broeden ze wel in de Maashorst, maar net niet in het gebied, dat wij monitoren. De twee broedgevallen in 1999 waren trouwens ook niet in de Maashorst, maar in het gebied van de Mariaheide groep, waar ze nu dus verdwenen zijn. Als we ongeveer tien waarnemers meer hebben, kunnen we in de toekomst (na een trainingsperiode) de gehele Maashorst monitoren.

De Buizerd: heeft zich geheel hersteld van de inzinking in het jaar 2000.

Jaar:	2001	2000	1999
Broedparen	17	16	16
Aantal eieren	41	21	36
Aantal jongen	31	17	30
Uitgevlogen	28	14	25

De cijfers spreken voor zich; waarin 2000 uit ongeveer hetzelfde aantal broedparen als in 1999 de helft van het aantal jongen (door slechte eileg) uitvlogen, zien we dit weer geheel hersteld in het jaar 2001.

De Havik: de grote winnaar

Jaar:	2001	2000	1999
Broedparen	17	5	7
Aantal eieren	53	17	21
Aantal jongen	47	15	16
Uitgevlogen	45	14	15

Nu is de werkelijkheid anders dan deze cijfers doen vermoeden, daar de kolommen niet echt vergelijkbaar zijn. In de kolom 2001 zitten twee horsten, die door Tiny van den Elsen aangeleverd zijn en vijf horsten die Henk den Brok (Steunpunt Brabant Werkgroep Roofvogels Nederland) uit Heesch ons gestuurd heeft van zijn waarnemingen in het Maashorstgebied boven de Kanonsberg. Dan blijven er nog tien paren in vergelijking met vijf en zeven in ons eigen gebied over: een sterke toename; dit gekoppeld aan een hoog broedsucces (bijna drie jongen per horst) moet een uitdijning van de havik veroorzaken. Of we daar echt gelukkig mee moeten zijn. Studies indiceren, dat de boomvalk wegtrekt bij een te hoge havikbezetting door zijn predatiegedrag.

De Sperwer: ook weer terug en zelfs beter.

Jaar:	2001	2000	1999
Broedparen	19	10	20
Aantal eieren	75	46	80
Aantal jongen	66	44	58
Uitgevlogen	55	39	45

Ook hier spreken de cijfers voor zich. Blijft de vraag, waarom er in 2000 zoveel meer jongen per nest groot geworden zijn.

De Torenvalk: een uitstekend jaar.

Jaar:	2001	2000	1999
Broedparen	16	24	16
Aantal eieren	82	94	74
Aantal jongen	71	77	54
Uitgevlogen	63	69	49

Dit jaar hebben we geen cijfermateriaal van de vliegbasis Volkel ontvangen. Het ziet er naar uit, dat dit maar voor één jaar is geweest. In het jaar 2000 waren zes broedparen door de vliegbasis Volkel verschaft. Hoe dan ook, het aantal uitgevlogen jongen in 2001 bij gelijk aantal broedparen is bijna dertig procent meer dan in 1999. Er was zelfs een nestkast met zes jongen (en één met vijf). De nestkast werkt!!

De Wespendif: Wespendif, oh wespendif waar steekt gij in het houtgerief ???!

Nog niet gevonden, wie vindt zijn horst?

Kortom: allemaal positieve geluiden; het gaat goed met de stootvogels in onze regio.

Wat gaat er niet goed?

De werkgroep, dat wil zeggen het aantal leden. De laatste twee jaren noteren we alleen maar een teruggang van het aantal actieve medewerkers: negen veldmedewerk(st)ers. We hadden er eens vijftien. Het ideaal om het gehele werkgebied van de Vogelwacht Uden e.o. te kunnen monitoren op stootvogelbestand zien we langzaam in rook opgaan. Een vereniging van ongeveer honderdveertig leden kan geen twintig actieve veldwerkers leveren? Er moeten toch een aantal leden zijn, die geïnteresseerd zijn in stootvogels en hun gedragingen. Laat die interesse eens blijken bij een van de leden van de werkgroep, zoals Chris van Lieshout, Wim Janssen, Jan van de Tillaart, William van der Velden, Bart van de Wielen, Sandra van de Burgt, Annelies Timmerman, Joop Bergsma en Wil Verbossen. Zij zullen je met plezier laten kennismaken zonder enige verplichting met het gebeuren in de werkgroep. Trouwens een telefoontje naar de coördinator (0413 - 263292) zal u ook niet berouwen.

Piet van der Voort,
Coördinator werkgroep Stootvogels

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij weer een opsomming van de bijzondere waarnemingen van begin september tot en met eind november. Een groot gedeelte van de bijzondere waarnemingen is afkomstig van onze vaste telpost in de Brobbelbies. Erg leuk is natuurlijk de IJsvogel, die door diverse leden al is waargenomen in en rondom Uden. Volgens Kees Bolkenbaas zijn deze vogels nu overal in Nederland te zien. Ikzelf heb hem nog niet kunnen ontdekken rondom Uden-Zuid (toch maar blijven zoeken).

Alle bijzondere waarnemingen zijn ook op onze site te vinden;

<http://home.hetnet.nl/~vogelwacht-uden/index.html>

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586

E-mail: vwg-uden@hetnet.nl

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Gedrag:	Waarnemer:
1-sep-01	1	Roodkeelpieper	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
9-sep-01	1	Ooievaar	Volkel, op de molen	rustend	Marc Poulussen
15-sep-01	3	Boomklever	Uden, sportpark	Foeragerend	Jeugdnatuurgroep
15-sep-01	2	Tapuit	Uden, zuid	Foeragerend	Peter v.d.Braak
16-sep-01	1	Boomvalk	Maashorst, begrazingsgebied	Foeragerend	publiekswandeling
16-sep-01	3	Wespendief	Uden, Bezoekerscentrum	Foeragerend	publiekswandeling
22-sep-01	7	Bonte Strandloper	Trektelpost Maashorst	Overvliegend	W. v.d. Velden
22-sep-01	1	Bosruiter	Kraaijbergse Plassen	Foeragerend	Willy van Lanen
22-sep-01	1	Grauwe gors	Trektelpost Maashorst	Foeragerend	W. v.d. Velden
22-sep-01	1	Ooievaar	Trektelpost Maashorst	Overvliegend	W. v.d. Velden
23-sep-01	1	Roodkeelpieper	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
23-sep-01	5	Watersnip	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
29-sep-01	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Grensweg	Foeragerend	Jeugdnatuurgroep
7-okt-01	1	Boomvalk	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
7-okt-01	1	Grote Gele Kwikstaart	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
13-okt-01	1	Rode Wouw	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
13-okt-01	1	Smelleken	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
14-okt-01	2	Goudvink	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
14-okt-01	22	Putters	Maashorst, begrazingsgebied	Foeragerend	Peter Noy
14-okt-01	2	Smelleken	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
17-okt-01	1	Kruisbek	Maashorst		John Hermans
19-okt-01	1	IJsvogel	Leijgraaf, Uden	Rustend	Huub Willems
26-okt-01	1	IJsvogel	Vijver v. Oort, Uden	Foeragerend	Liesbeth Verkaar
27-okt-01	1	Smelleken	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
27-okt-01	1	Velduil	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
28-okt-01	1	Kleine Bonte Specht	Uden, slabroek	Roepend	Peter van de Braak
28-okt-01	20	Putters	Uden, zuid	Foeragerend	Peter van de Braak
31-okt-01	1	IJsvogel	Karperdijk	Foeragerend	Jan Verhoeven
1-nov-01	2	Boomklever	Uden, sportpark	Foeragerend	Jan Verhoeven
2-nov-01	3	Goudvink	Trektelpost Maashorst		Jan Verhoeven
4-nov-01	3	Appelvink	Uden, sportpark	Foeragerend	Jan Verhoeven
10-nov-01	1	Europese Kanarie	Trektelpost Maashorst	Overvliegend	Jan Verhoeven
10-nov-01	2	Ransuil	Uden, Slabroek	Rustend	Jeugdnatuurgroep
18-nov-01	8	Kraanvogels	Hemelrijk, Volkel	Overvliegend	Marc Poulussen
28-nov-01	1	Kerkuil	Uden, zuid	Rustend	Peter van de Braak

In gesprek met ... Jolanda Rutten

Op een druilerige middag zo rond Sinterklaas was ik in gesprek met een rap pratende, enthousiaste Jolanda Rutten. Pas moeder geworden van zoon Daan. Voorlopig van plan fulltime moeder te zijn, omdat die kleine hummel heel wat energie vraagt. Een jaar of vier geleden hadden Jolanda en Carel het geluk een gedeelte van een boerderij te kunnen kopen op het Oventje in Zeeland. Normaal gesproken zijn de huizen daar al verkocht voordat de eigenaren ze te koop hebben aangeboden, dus ... Ze wonen aan de Ujese kant van de Boekelsedijk. Ze hebben een grote tuin (1.600 m²) en vanuit de keuken kijken ze zo op de weilanden en het bos.

Een klein paradijs. Zeker als je weet dat ze uit een nieuwbouwwijk in Woerden kwamen waar hun tuin bestond uit een balkon! Vóór het huis was de tuin aangelegd, achter het huis was een gedeelte verwilderd. Daar scharrelden ook allerlei vogels rond. En omdat Jolanda nog geen mees van een mus kon onderscheiden vroeg ze voor haar verjaardag een vogelboek. Toen zag ze in de krant de advertentie voor de vogel(piep)cursus van de Vogelwacht. Samen met Carel en vriendin Esther Maas met haar partner heeft ze zich daar voor opgegeven. Het beviel haar goed. Ook de wandelingen en een enkele excursie. Maar Jolanda is toch vooral geïnteresseerd in de vogels die ze in haar tuin tegen kan komen. In een tuin vol bosjes en bomen is het echter moeilijk vogels te zien. Daar heeft Jolanda enkele dingen op gevonden. Eerst en vooral houdt ze veel van filmen en videomontages maken. Dus heeft ze de camera op statief gezet bij het watervalletje in de tuin en hem een uurtje laten draaien. Daarna de opnames bekeken, de goede stukken gemonteerd en de camera weer teruggezet op statief. Als je dat zo een aantal dagen herhaalt krijg je een heel aardig beeld van de bezoekers van je tuin. Datzelfde heeft ze gedaan om het komen en gaan van de grauwe vliegenvanger vast te leggen en het uitvliegen van de jonge koolmezen. Ze gebruikt die filmpjes niet alleen om er zelf met plezier naar te kijken. Nee, ze heeft er ook een quiz mee opgezet voor haar familie. Gewapend met een vogelgids moesten ze zo snel mogelijk de gefilmde vogels op de voederplank op naam brengen. Ideeetje?? Pas tijdens de cursus is Jolanda meer op de vogelgeluiden gaan letten. Als rechtgeaard automatiseerder heeft ze de CD met vogelgeluiden in haar auto zodanig geprogrammeerd dat hij net zolang een geluid herhaalt tot ze het denkt te kennen. Dan pas komt de volgende aan de beurt. Alleen.... in het echt is het wel veel moeilijker! Maar goed, het werkt, want ze heeft toch de zwartkop en de matkop in haar tuin op het geluid herkend. En ook voor het probleem: je hoort ze wel, maar je ziet ze niet, heeft Jolanda een bevredigende oplossing gevonden: Carel! Carel is goed in het “vinden” van vogels in het groen. Jolanda is goed in het vinden van vogels in de gids. Samen hebben ze een vogel snel op naam. Waar de liefde al niet toe leidt!

Op de vraag of Jolanda actief is, of wil worden binnen de club komt even een spijtig: “nee, voorlopig niet”. Daan vraagt de komende tijd de meeste aandacht en ook het wennen aan een totaal ander levensritme heeft voorrang. Maar als het zover komt dat ze weer wat meer tijd aan zichzelf kan besteden dan heeft ze wel belangstelling voor de stootvogels én voor de nestkasten. Eigenlijk zou ze die twee willen combineren. Omdat tuinieren haar grote hobby is, zou ze graag nestgelegenheid voor grote en kleine vogels willen inbouwen. Zo is er al een uilenkast geplaatst dit jaar. Er is nog geen bewoner geweest, maar wel hebben ze een paar keer laat in de avond toen ze nog wat in de tuin rommelden bezoek gehad van een uil, waarschijnlijk een bosuil.

Misschien wel de uil waarover pas een berichtje stond in het Udens Weekblad.. Het opvallende is dat zo'n uil er opeens is. Je hoort hem niet aankomen. Zonder dat je erop bedacht bent vliegt er zo'n groot traag dier vrij laag aan je voorbij. Of je ziet hem in de struiken verdwijnen en niet meer te voorschijn komen. Dan ga je er voorzichtig op af. Op een afstand van zo'n twee en halve meter zie je hem dan op ooghoogte de wijk nemen terwijl hij je aankijkt. Mooier kan toch niet... Nu nog het geluid leren, want dat staat op een andere CD dan die ze in de auto geleerd heeft. Haar andere hobby's skaten, mountainbiken en hardlopen heeft ze even op een laag pitje gezet. Of het er nog ooit van komt is de vraag. Meewandelen met de Vogelwacht doen ze om de beurt. Haar verwachting voor de komende zomer is dat ze lekker met kleine Daan achter zich aan dan eens hier en dan eens daar wat in de tuin kan werken. Met een lekker zonnetje erbij en het vogelkoor op de achtergrond... Waarvan zij dan precies weet wie er allemaal fluiten.

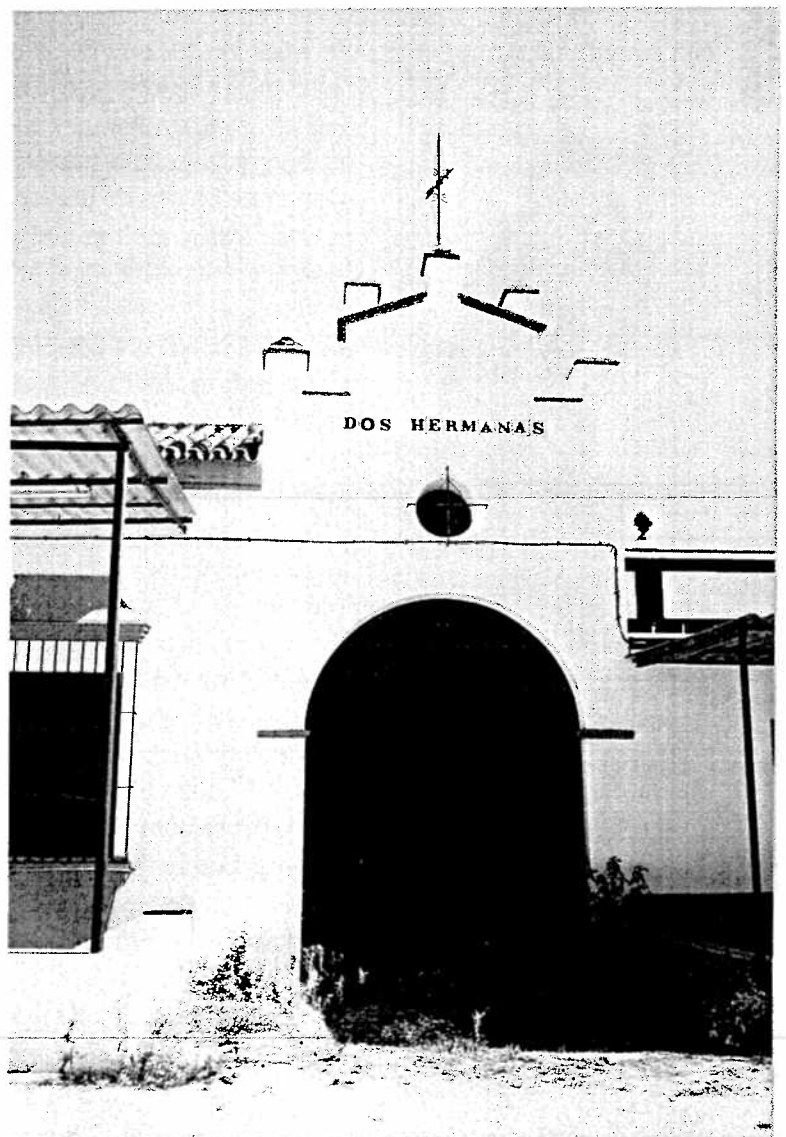
Margreet Hoefnagels

Redactie: Jolanda heeft een tijdje geleden een eigen website gebouwd, waar veel wetenswaardigheden (foto's e.d.) over het "groene paradijs" rondom hun huis staan vermeld. Deze site is het bekijken meer dan waard!
Het adres is <http://www.cdevink.com>

"Dos Hermanas"

Van vrijdag 21 september tot en met vrijdag 5 oktober jongstleden zijn Marion en ik op vakantie geweest in Andalusia (Spanje). Tijdens deze vakantie hebben we een week gevogeld, waarvan drie dagen in het Nationaal Park Donana. Tijdens deze drie dagen zijn we ook in de bedevaartsplaats El Rocio geweest, wat meer weg heeft van een uitgestorven cowboydorp met brede, onverharde straten. El Rocio is een van de beste plaatsen in het park Donana om vogels te bestuderen. Wat de gebroeders Hermans hier in dit plaatsje hebben uitgespookt weten wij niet, maar er is zelfs een gebouw "Dos Hermanas" naar hen vernoemd. Misschien zijn zij daar wel heel beroemde of juist beruchte vogelaars, wie het weet mag het ons vertellen.

Alexander Vesters

Zwerfvuil, sporen en braakballen

Het is 10 november en vrij koud, alles is bedekt met een dun wit laagje rijp. In de Groenhoeve ligt voor iedereen een klein pakketje blaadjes klaar. Als iedereen er is houdt Evy een kleine toespraak over wat ons vandaag allemaal te wachten staat. Iemand had twee opgezette fazanten meegenomen, en moest er wat over vertellen. Toen hij terug wilde lopen naar zijn plaats nadat hij had verteld wat voor vogels het waren, werd hij tegengehouden door Evy, want hij moest er nog wat meer over vertellen. Dat wilde hij niet en kroop onder de tafel door naar zijn plaats, waardoor iedereen hard moest lachen. Ze vonden het al lang best. Toen werden we allen verdeeld in drie groepen. Daarna gingen we op de fiets naar het bos. Eindelijk daar aangekomen na een lange en vooral koude tocht, stond iedereen met klapperende tanden en knikkende knieën te popelen om te vertrekken. Nu moest iedereen zijn eigen groep weer opzoeken. Een paar kinderen uit de groep kregen een vuilniszak om het gevonden afval in te bewaren. Vervolgens liepen we de heuvels naast de blokhut op om op zoek te gaan naar afval. Eén van de drie groepen mocht met Peter mee om te gaan kijken naar de Ransuil die hij had waargenomen in een grote naaldboom. Ongeveer op de helft van de ochtend gingen we half verkleumd wat drinken. Het drinken was behoorlijk koud maar dat gaf niks. De volgende keer, zei Lex van de leiding, nemen we warme chocolademelk mee. Bij het drinken kregen we een taaitaai pop, maar aangezien er nog over was kreeg iedereen nog een tweede. Daarna gingen we weer verder met het programma. Mijn groepje was aan de

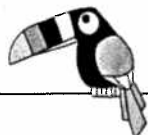

beurt om te kijken naar de uil. We liepen een stuk de hei in, daarna kwamen we op een fietspad, toen stopten we. Peter legde uit hoe je uilen kan vinden. Er liggen meestal braakballen en uitwerpselen om de boom heen, vertelde hij. We mochten niet al te veel lawaai maken anders jaagden we de uil misschien weg. Iedereen was druk aan het zoeken, maar ze konden de uil niet vinden. Peter gaf ons een tip en zei dat hij niet in loofbomen zat, dat zijn bomen zonder blaadjes. De uil moest dus in een boom zitten met naalden. Al gauw had Annemieke de uil ontdekt helemaal in het topje van een grote naaldboom. Peter zette de vogel mooi in de kijker en iedereen mocht de prachtige vogel even bewonderen. Als je er doorheen keek leek het net alsof de vogel recht voor je neus stond. Sommige kinderen waren intussen al op zoek gegaan naar braakballen die ze een aantal vonden. Ook

vonden ze een half opgegeten muis (blijkbaar niet goed genoeg voor de uil). Daarna was het al weer tijd om te wisselen, de andere groep vond het lang genoeg duren en wilde de uil ook wel eens zien. Dus die gingen met Peter mee, de overige twee groepen liepen weer over de heuvels terug naar de fietsen. Onderweg kwamen we nog een zelfgemaakte schommel tegen, iedereen mocht drie keer schommelen. Sommige wilden het liefst meteen naar de fietsen want die hadden het zo ontzettend koud. Na een tijdje was iedereen uitgeschommeld en gingen we (eindelijk) naar de fietsen. Daar moesten we nog even wachten op de andere groep voordat we konden vertrekken. Toen we na een koude fietstocht weer bij de Groenhoeve kwamen moesten we nog even naar binnen, er moest nog het een en ander verteld worden over de volgende bijeenkomst op 24 november. Daarna mochten we naar huis.

Volgens mij vond iedereen het, ondanks de kou en de bevroren teentjes, toch een gezellige ochtend!

Marieke Noy

Vogel onder de loep... de Aalscholver

Elke keer is het weer een opgave om te bedenken welke vogel ik zal beschrijven in het volgende Bruujssel. Echter toen ik op een zondagmorgen richting Volkel reed zag ik daar een grote zwarte vogel op een lantaarnpaal zitten, met de vleugels breed gespreid. Voordat ik het echter wist was ik voorbij en ik meende in de flits gezien te hebben dat het een aalscholver betrof, echter dit leek me niet waarschijnlijk. Echter, toen ik een half uurtje later terugreed richting Uden zat de vogel er nog steeds en het was wel degelijk een aalscholver. Met zijn lange snavel met de kromme punt en zijn vaak gespreide vleugels lijkt de vogel wel een beetje op een prehistorisch reptiel.

Het verspreidingsgebied van de aalscholver is erg groot, het omvat alle continenten behalve Zuid-Amerika. De vogels die we hier zien zijn zowel stand- als zwerfvogels. Ze leven zowel op zee als bij binnenwateren en kunnen geweldige hoeveelheden vis verorberen. Daarom werden ze vroeger ook vaak door vissers vervolgd. Sinds het begin van de jaren dertig zijn ze echter beschermd zodat we nu in ons land enkele talrijke kolonies bezitten. Meestal zien de bomen waarin ze broeden helemaal wit van de uitwerpselen en is er geen groen blaadje meer te bekennen. Het nest wordt door beide ouders gemaakt van takken en twijgen bekleed met gras en rietstengels. De drie tot vier lichtblauwe eieren worden tussen maart en mei gelegd en zijn bedekt met een dikke kalkachtige substantie. Het broeden duurt ongeveer 26 dagen. Als de jongen uitkomen openen ze hun ogen pas na drie dagen. Ze worden gevoerd met gedeeltelijk verteerd voedsel. In een later stadium met vis die de ouders in hun keelzak aandragen. Na twee maanden zijn de jongen volgroeid en kunnen ze voor zichzelf zorgen. Ze verlaten de kolonie het eerst, later gevolgd door de oudere vogels. De trekvogels gaan vooral naar het Middellandse Zee gebied.

De aalscholver heeft een speciale manier van visvangen. Dikwijls jaagt een aantal vogels samen in een rij. Ze drijven de vissen dan naar ondiep water waar ze gemakkelijker te vangen zijn. Volwassen aalscholvers zijn zwart met een witte keel. De jongen zijn zwart/bruin met een witachtige buik. Omdat de aalscholver geen vetklieren heeft zoals een eend moet de vogel na elke zwempartij zijn veren drogen. Dan zie je de vogel in zijn karakteristieke houding zitten op een paaltje of in een boom. De vleugels helemaal gespreid om zo goed mogelijk op te drogen. Hier in Uden... doen ze dat dus op een lantaarnpaal. Ik heb er steeds maar eentje gezien maar wel meerdere malen. Elke keer als ik er langs kom dan let ik erop. En mocht ik het vergeten dan maakt mijn zoon me wel attent op die grote zwarte vogel... de aalscholver die hij trots alweer aan zijn soortenlijstje heeft toegevoegd. Tja, jong geleerd is oud gedaan toch?

Veel plezier met het vogels kijken. Het is wel een kouder seizoen maar dat wil ook zeggen dat er geen bladeren aan de bomen zitten en veel vogels dus veel beter te observeren zijn.

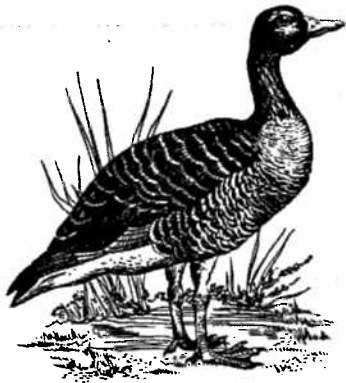
Tot de volgende keer,

Pedro van den Acker

Excursie Oostvaardersplassen

Zondagmorgen 25 november jl. stonden negen personen bij de Groenhoeve voor een dagexcursie naar de Oostvaardersplassen. De gelukkigen die ochtend waren: Jan-Willem Hermans, Willie Bergmans, Annelies Timmerman, Sandra van de Burgt, Jos Welte, Irma Werners, Lies Schoenmakers, Peter en Mark Noy. Tijdens het eerste gedeelte van de reis was het een beetje miezerig weer. Later die ochtend brak het wolkendek open en scheen zelfs even de zon. Met zo'n tien, elf graden was het zacht voor de tijd van het jaar. Alle ingrediënten waren aanwezig om dit internationaal bekend natuurgebied met een bezoek te vereren.

Onderweg werd er al flink gevogeld. De weg was immers voor ons alleen op dat vroege tijdstip. Op ieder verkeersbord of weipaal zat wel een Buizerd (van bruin tot lichte exemplaren). Doordat Willie Bergmans zijn "nieuwe" auto wilde uitproberen kwamen we wat later in het gebied dan gepland. Volgens Willie was zijn bolide nog wat "lui" en moet de komende tijd wat meer op zijn staart worden getrapt. Vanuit de groep werd gesuggereerd dat hij de volgende keer de baksteen niet -onder- het gaspedaal maar -op- het pedaal moest

leggen. Bij de Oostvaardersdijk aangekomen zagen we links van ons in het Markermeer (genoemd naar Mark Noy) tientallen Meerkoeten in het koude water dobberen. Ook Kuifeenden, Tafeleenden (kersvers nieuw Vogelwachtlid - Irma- dacht bij Tafeleend dat wij een grapje over Kerstmis maakte) en enkele Futen en Brilduikers hadden we in de kijker. Rechts van de weg op de kale akkers foerageerden honderden Grauwe Ganzen. Het determineren van enkele Zwanen leverde de nodige problemen op. Volgens Jan-Willem was de kwaliteit van de telescoop van Willie hier debet aan. Al snel volgden er verwijten over en weer over de capaciteiten van elkaars verrekijker. Ook die van

ondergetekende moest er aan geloven. Eén nadeel; wanneer dit museumstuk (bouwjaar 1975) van de hand wordt gedaan, hebben we géén "praat" meer. Datzelfde geldt voor -het huis in aanbouw- van Willie. Als dat gebouwd én opgeleverd is, hebben we ook daar geen discussie meer over. Wat zouden de excursies dan saai worden! Of misschien dat er tegen die tijd weer nieuwe items of "slachtoffers" worden gevonden. Algemeen bekend is dat een belangrijk gedeelte van de Vogelwachtexcursies uit "social talking" bestaat. Zonder dit fenomeen verliest de excursie aan kracht (voor nieuwe leden een aanrader om eens een keer mee te gaan en deze typische Vogelwachtsfeer aan den lijve te ondervinden).

Afijn, we kwamen vandaag dus voor het vogelen. We waren bij de Zwanen gebleven; Nadat we een echte telescoop (van Sandra) uit de laadbak van Willie hadden gevist en opgesteld, bleken het toch Wilde Zwanen te zijn. Bij deze soort loopt het geel in de snavel wat verder door, dit in tegenstelling tot de Kleine Zwaan. Voor de rest lijken ze als twee druppels water op elkaar. Na een paar kilometer gingen we rechtsaf de Knardijk in. Dit hobbelige weggetje leidde ons naar het Informatiecentrum van Staatsbosbeheer. De hier opgestelde expositie werd met een snel bezoekje vereerd. Regelmatig werden de thermoskannen en broodjes erbij gehaald. Buitenlucht maakt immers hongerig én dorstig. Van hieruit liepen we richting Vogelkijkhut de Zeearend. Het gebied waar we doorheen liepen was heel erg drassig en had veel weg van een moeras. De meeste bomen stonden met hun voeten in het water en zaten van onder tot boven onder de mossen en korstmossen. Eenmaal in de kijkhut aangekomen hadden we een wijds uitzicht over de Oostvaardersplassen.

Een mooie waarneming was de Grote Zilverreiger, een spierwitte verschijning temidden van de uitgestrekte, grauwbroune rietvelden. Hij broedt in kolonies aan grote, ondiepe meren, waarbij een aantal exemplaren in Nederland overwintert. In dit gebied zagen we zo'n vijf Grote Zilverreigers. Ook Konikpaarden en Edelherten bevolken dit gebied. Zij dienen ervoor om de vegetatie open te houden, waardoor er meer variatie in flora en fauna ontstaat. Plotseling zagen we een vrouwtje Blauwe Kiekendief boven het riet uitkomen. Zijn typische manier van jagen met de licht naar boven gebogen vleugels en de bekende witte stuit zijn kenmerkend voor deze mooie stootvogel. Willie zag in een flits een Sperwer het bos induiken. Aan de overkant van de plas bevonden zich enkele duizenden Brandganzen. Zij deden zich tegoed aan het malse gras. Wat later die middag zagen we de hele groep op de wieken gaan, wat gepaard ging met een behoorlijk kabaal. Helaas kregen we de Zeearend die middag niet in beeld, hoewel we er wel op gehoopt hadden. Hij of zij kan goed vandaag een snipperdag hebben gepland.

Op zo'n dag wordt, zoals eerder aangehaald, heel wat afgekletst. Jan-Willem vertelde ons dat een man zijn vakantie in Lourdes doorbracht en op een gegeven moment riep: "Ik kan weer lopen", waarop de ander heel enthousiast vroeg: "vertel eens, hoe is het gebeurd?". Na enige momenten van stilte antwoordde de man dat zijn fiets gestolen was, vandaar!

Aan het einde van de middag zijn we nog even naar de uitkijkpost op de Praamweg geweest. Vanaf dit punt speurden we nog eenmaal het hele gebied af op bijzonderheden. Sandra had nog een mooie Havik (juveniel) in de telescoop. De druppelvorm in het verenkleed onderscheidt hem van volwassen exemplaren. In het achterland waren tientallen herten aan het grazen. Over zo'n anderhalf uur is het alweer donker. Net na half vier vertrokken we met een voldaan gevoel richting het Udense. Een geslaagde en gezellige excursie!

Peter Noy

Wat moet je nu met vogels als je blind bent?

Op 6 november ben ik in Grave geweest bij blinde kinderen. Je vraagt je natuurlijk af wat ik daar moest, maar een onderwijskundig begeleidster van deze blinde kinderen heeft contact opgenomen met de Vogelwacht, omdat het haar leuk leek om vogels als thema te gebruiken. Ze had Peter Noy op het voetbalveld ontmoet vanwege voetballende zonen en zo leerde ze de Vogelwacht kennen. Het gaat om kinderen van zeven tot negen die op reguliere scholen zitten in heel het land. Ze zitten allemaal als enig blind kind in een ziende klas. Deze begeleidster (Toke Domenie) reist veel om de kinderen op school te begeleiden. Eén keer per jaar komen de kinderen naar Grave om kennis te maken met andere blinde kinderen. Ook de ouders komen dan mee. Deze krijgen ook een stukje begeleiding die dag, maar apart van de kinderen. Toke had bedacht om iemand van de Vogelwacht uit te nodigen om het één en ander te vertellen over vogels en mij viel de eer.

Een paar dagen voor de bijeenkomst ben ik al een keer bij Toke thuis geweest om een beetje een idee te krijgen wat ik kon verwachten en hoe we het beste de ochtend in konden delen. Op 6 november was ik te gast bij "Sensis" vroeger heette dit instituut Theofaan, maar sinds januari 2001 zijn ze gefuseerd met twee andere instellingen. Ik werd erg gastvrij ontvangen en we begonnen met alles klaar te zetten voor de presentatie. Er waren enkele opgezette vogels die de kinderen konden voelen: de bosuil, de bonte kraai, de groene specht en de groenling. De vogels kwamen uit het biologielokaal. Van Chris van Lieshout mocht ik nog het roodborstje gebruiken. Er waren zes kinderen, waarvan er twee nog een heel klein beetje konden zien (dit noemen ze restvisus) en dus vier blinde kinderen. De kinderen begonnen met zich voor te stellen; hoe heet je, op welke school zit je, hoeveel broertjes en zusjes heb je? Dit is ook belangrijk voor de anderen, zodat ze van elkaar weten wie waar zit. Stemmen zijn heel belangrijk; waar komt het geluid vandaan en van wie? Leonard komt bijvoorbeeld uit een gezin van vijf kinderen waarvan er drie blind zijn.

Daarna begon ik met een algemeen verhaal over vogels en wat de Vogelwacht allemaal doet, op het niveau van de kinderen natuurlijk. Dat was wel even wennen, want met scholengidsen heb ik altijd kinderen uit groep zeven en acht en met blinde kinderen had ik nog nooit gewerkt. Vooral vogelen heeft alles met zien te maken. Ik heb ook mijn verrekijker doorgegeven om te voelen, zodat ze ook daar een idee van kregen. Ook al hebben wij gezonde ogen, voor het vogelen hebben we toch een hulpmiddel nodig. Ik kon wel merken dat de kinderen het interessant vonden.

Toen ging ik de vogels apart behandelen, te beginnen met de uil. De uil sprak de kinderen wel aan, want de uil ziet ook bijna niets, hij jaagt op het gehoor. De bosuil werd doorgegeven, er werd uitgebreid gevoeld en het geluid konden ze horen. Op deze manier konden ze toch een voorstelling van de uil maken, zijn haaksnavel, zijn klauwen en zijn zachte veren. Vooral toen het geluid klonk kon je zien dat de kinderen gespist luisterden. Mike vroeg of de uil dood was, hij vond het allemaal een beetje

eng. Naderhand heeft hij toch gevoeld. Megan vond de uil zo lekker zacht dat ze hem helemaal ging knuffelen met haar armpjes er omheen. Een plaatje gewoon.

Het roodborstje sprak ook wel aan, het brutaaltje met zijn kleine spitse snavel. Het geluid van de roodborst kwam sommigen toch wel bekend voor. Dit was ook het geval met de merel en de koolmees. Ik denk dat deze kinderen weinig moeite zullen hebben met onze piepcursus. Toen ik over de merel vertelde zei Annelies ineens: pas heeft de Vlaamse gaai de merel nog weggejaagd! Wat een vogelkennis voor een blind klein meisje.

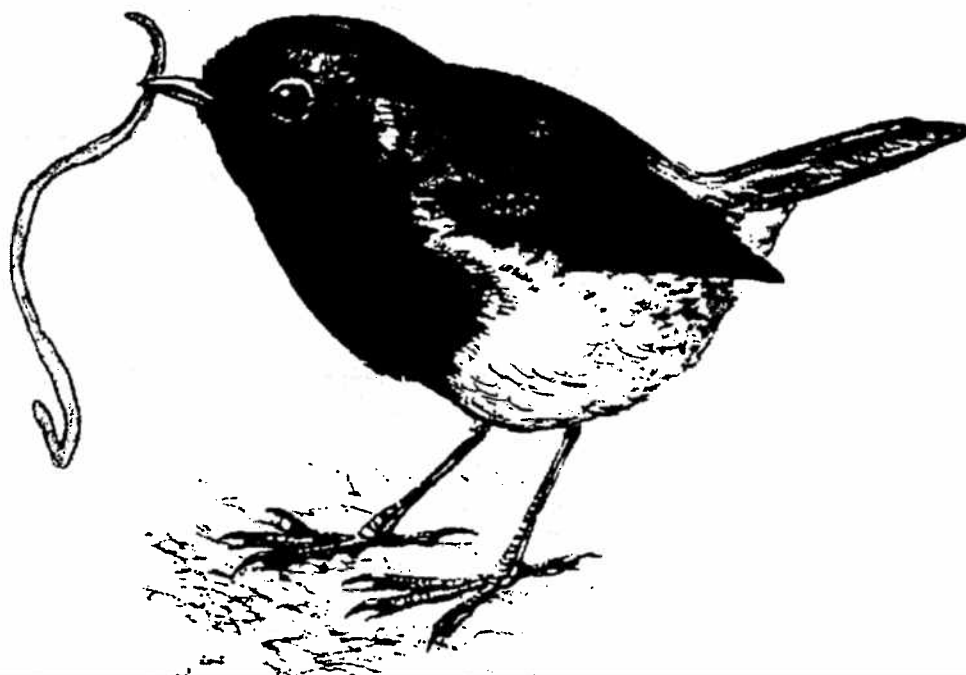
Op het grasveld voor het gebouw waar we zaten, kon je wel twintig kokmeeuwen zien. De laatste vogel die we besproken, voordat we naar buiten gingen, was dus de kokmeeuw. Leonard vroeg of de kokmeeuw ook kon koken! Leuk toch, die kinderlogica. We hebben wat brood gestrooid en dat viel in goede aarde. Ze kwamen er massaal op af en maakten behoorlijk wat herrie. Dat vonden de kinderen prachtig natuurlijk.

Weer terug in het lokaal kwam de groenling aan bod. Helaas heeft deze het niet overleefd. Nou had die dat toch al niet, maar nu scheelde het niet veel of de kop was van de romp gescheiden. We hebben hem maar niet meer gebruikt. Arme groenling!

Aan het einde kreeg ieder kind een grote pauwenveer. Ook die werd uitgebreid betast, het laatste stukje ervan is heel zacht. Ik heb internet erbij moeten halen om wat meer over de pauw te weten te komen, die staat niet in onze vogelgidsen. En het geluid van de pauw hadden we niet. Maar dat mocht de pret niet drukken. Het werd tijd voor de lunch. De pauwenveren werden meegenomen, zodat de ouders nietsvermoedend in de nek gekieteld werden door een pauwenveer.

Na een heerlijke lunch ging ik weer naar huis. Het was een hele openbaring om ook eens in de wereld van de blinden en slechtzienden te mogen "kijken". Het werk wat Toke doet lijkt me erg boeiend en dankbaar, maar ook erg intensief. Ik vond het erg knap, de manier zoals ze met de kinderen omging; duidelijk praten, heel rustig en steeds laten horen waar ze is. Sinds die dag sta ik af en toe eens met mijn ogen dicht om te ervaren hoe dat is. Deze kinderen moeten toch heel wat meer vechten om wat van hun leven te maken. Voor een ziende is dat al een hele klus, laat staan voor een blinde. Als dank kreeg ik nog een mooi kookboek. Het was een ervaring die ik niet gauw zal vergeten!

Liesbeth Verkaar.

Gemeente Uden wordt stukje bij beetje groener!

Ruimtelijk beleid Uden gebaseerd op landschappelijke onderlegger

UDEN - Na 3,5 jaar wethouderschap leek het mij goed om weer eens een stukje te schrijven voor de Wijstheden en het Bruujssel. Ik wil jullie een korte impressie geven van de verdere ontwikkeling van het ruimtelijk beleid in de periode 1998-2001.

In deze periode zijn meerdere plannen op het terrein van ruimtelijke ordening natuur en landschap en monumentenzorg opgesteld/vastgesteld. Hierbij is door mij geprobeerd om vorm en inhoud te geven aan het principe van goed rentmeesterschap. Bij een groot aantal van deze plannen zijn leden van IVN, Vogelwacht en VLU direct of indirect betrokken geweest. Zij kunnen beaamen dat er flinke passen vooruit zijn gezet.

RO Beleid; de lagenbenadering centraal!

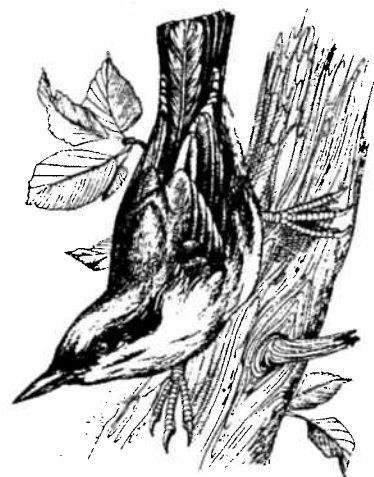
In de recent vastgestelde Structuurvisie Plus heeft de gemeente Uden de lagenbenadering centraal gesteld. Gebiedskwaliteiten op het terrein van water, bodem, landschap en cultuurhistorie zijn uitgebreid beschreven en geanalyseerd. Ze dienen bepalend te zijn voor de ontwikkelingsrichting(en) van Uden. Een belangrijke koerswijziging in relatie tot het recente verleden (i.c. de Paraplunota) betreft de opwaardering van het beekdal van de Leijgraaf als belangrijke groene buffer tussen Uden en Veghel. Dit gebied zal open blijven ten behoeve van landbouw, landschap en recreatie!

Ook ten aanzien van het gebied Hengstheuvel heeft de gemeente nu een heldere beleidslijn. Dit gebied is een waardevol agrarisch uitloopgebied van natuur- en landschapspark De Maashorst en is dan ook niet opgenomen als potentiële verstedelijkingsrichting. Ook hier kan een combinatie van landbouw, landschap en recreatie een waardevolle aanvulling betekenen op het natuurgebied in het midden van de Maashorst!

Natuur- en Landschapsbeleid; Wie het kleine niet eert,... !

Afgelopen jaar hebben we ook het landschapsbeleidsplan (eindelijk) vastgesteld. Grote delen van de landschapsvisie van IVN en Vogelwacht zijn nu structureel planmatig vastgelegd door de gemeente Uden. De gemeente Uden heeft zich primair verantwoordelijk verklaard voor de realisatie van de ruit rond Uden voor wat betreft de droge ecologische verbindingzones.

Punt van aandacht blijft nog wel de uitwerking van het landschapsbeleidsplan in concrete maatregelen en projecten. De gemeente heeft de uitvoering van het landschapsbeleidsplan op de lijst gezet van de zogenaamde D2/Ceres-Projecten. Aan het IVN en de Vogelwacht de oproep om mee te denken en mee te werken aan het formuleren van goede projectvoorstellen. Wat is er wel gebeurd de afgelopen jaren:

- Op de Maashorst zijn delen van het begrazingsgebied afgegraven om de ontwikkeling van heischrale graslanden versneld te bevorderen. Er is tevens enig microreliëf aangebracht.
- In de gemeentebossen zijn in ons bosbeleid stukken bos aangewezen, waar de gemeente de principes van natuurlijk bosbeheer gaat hanteren; oud hout, dood hout, natuurlijke opslag, etc. Het bureau Klingen heeft dit voor ons uitgewerkt.
- Tussen Uden en Zeeland zijn enkele dassentunnels aangelegd om de gebieden aan weerszijden van de weg voor de das op een veilige manier met elkaar te verbinden.
- In Odiliapeel is een ven (eindelijk) opgeschoond.
- Voor de Lokale Agenda 21 heeft de gemeente nu zo'n fl. 40.000 per jaar gereserveerd voor projecten, die de bewustwording voor ontwikkelingssamenwerking, milieu, natuur en landschap vergroten. Wellicht is het project rond de Groenhoeve hier wel een ideaal projectvoorstel voor. Benut dit geld a.u.b.!
- De boomfeestdag is en blijft een vast onderdeel op de agenda van de gemeente. IVN, Vogelwacht, VLU, IBN, Gemeente en het Onderwijs maken er elk jaar weer een groene feestdag van.

Monumentenbeleid; Wie wat bewaart, ... !

In het kader van het monumentenbeleid heeft de gemeente besloten om naast de gebouwelijke (rode) elementen een groene lijst op te stellen van monumentale bomen. Door vele leden van IVN, Vogelwacht en VLU zijn een paar honderd bomen op kaart gezet voor nader onderzoek. De komende weken zal hier meer over bekend worden gemaakt. Behalve een goede bescherming van deze bomen via het ruimtelijk beleid en het kapbeleid wil de gemeente een adequaat beheer en onderhoud van deze bomen stimuleren door gerichte voorlichting. De eigenaar is en blijft primair verantwoordelijk voor de zorg voor de boom/bomen. Wel is een subsidieregeling in de maak om specifieke boomverzorging financieel te ondersteunen.

Ik hoop dat de lijn zich verder door zal zetten en we met zijn allen kunnen blijven werken aan de verdere ontwikkeling van Uden als groene gemeente.

Tot ziens, tot horens, tot schrijvens,

Ernest de Groot

Vogelwacht Uden Club (nieuwsgroep)

Begin oktober is er het initiatief genomen om op het Internet een nieuwsgroep van de Vogelwacht Uden e.o. te zetten. Met deze nieuwsgroep (genaamd Vogelwacht Uden Club) willen we proberen door middel van actuele nieuwsberichten (waarnemingen, vogeltrekresultaten, voortgang van bepaalde werkgroepen, wetenswaardigheden en wetenschap) een discussieforum, bestanden, foto's (van recente uitstapjes), hyperlinks (van andere handige sites) etc. de samenhang en informatie uitwisseling binnen de Vogelwacht Uden te promoten. We hebben weliswaar een eigen homepage maar die is meer voor structurele informatie over de Vogelwacht en daarover is in het verleden afgesproken dat deze niet regelmatig bijgehouden kan worden. Ook is er de telefoonkring, vooral bedoeld om zeldzame waarnemingen in de buurt van Uden door te geven. Het nadeel van die telefoonkring is dat er slechts een kleine groep geïnteresseerden bereikt wordt en dat als er iemand niet thuis is het nieuws stopt. Het Internet heeft deze nadelen niet, iedereen die op het Internet terecht kan, kan de nieuwsgroep opzoeken en vrijwel alles lezen wat er op die nieuwsgroep staat (met sommige beperkingen, in te stellen door de beheerders van de club). Iedereen die tevens lid is van de Vogelwacht Uden kan zich aanmelden als lid van de club! Hij of zij kan dan zelf berichten neerzetten, reageren op vragen/discussie op het forum, vragen stellen etc. Alles waarvan hij/zij denkt dat er behoefte aan is! In tegenstelling tot de homepage die alleen door één gespecialiseerd persoon onderhouden kan worden, is er bij de club dus niet een persoon die de updates doet maar alle leden kunnen hun energie, invloed, rare kronkels of creativiteit kwijt!

De club is een behoorlijk succes, sinds de oprichting begin oktober tot nu (begin november), hebben we 144 bezoekers op de clubsite gehad en al acht leden. Om een indruk te krijgen volgt hieronder een overzicht van de items die begin november al op de club te zien waren (de opbrengst van 1 maand dus!).

Nieuwsberichten

- Roofvogels
- Steppenkiekendief gezien langs de kust
- Heeft de Zeearend al gebroed in NL?
- Trektellingen van vijf dagen op onze telpost in de Brobbelbies ('s middags staan de resultaten al op de club)
- De vogeltrekteldag voor de vogelbescherming
- Vogelteldag VWG
- Da's effe andere koek (overzicht zeetrek in oktober)
- Uilen
- Waarneming van een Ransuil
- Waarnemingen door clubleden
- Klapekster (2x), jagende Velduil op de Brobbelbies, Kleine Bonte Specht, IJsvogel
- Waarnemingen door Jeugdnatuurgroep
- Boomklevers
- Vogelherkenning
- Waarnemingen op VWG excursies
- Posbank excursie
- Wetenschap/wetenswaardigheden
- Vette vogels vliegen verder!
- Het vliegen in V-formatie
- Kleine steltlopers hebben geen kapitaal
- Blauwstaart gevangen op Schiermonnikoog
- Het voedsel van de Slechtvalk

Forum (onderwerpen)

- Waar komen al die sperwers ineens vandaan?
- Kraanvogels
- Geoorde fuut
- Van welke vogel is de welkoms-roep die je te horen krijgt als je bij de club inlogt
- (trekroep Morinelplevier en Blauwe Kiekendief!)
- Waar komt die Blauwstaart vandaan?

Fotoalbum

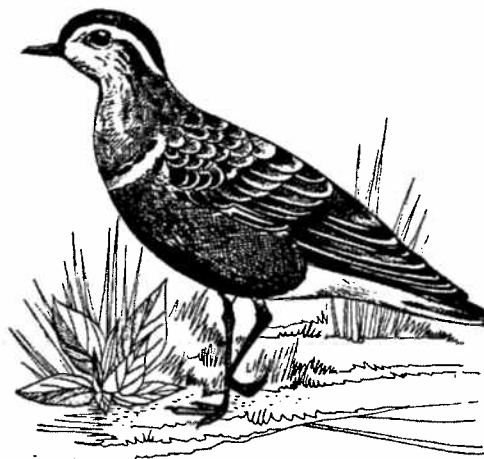
- Excursie Naardermeer (8 foto's)
- Excursie Posbank (7 foto's)

Bestanden (alleen door leden te zien)

- Bijzondere waarnemingen overzicht
- Vogeltrekteldag waarnemingen

Links naar

- De homepage van VWG
- Trektelposten
- Telpost Parnassia
- Telpost Breskens
- Telpost Buytenpark Zoetermeer
- Vogelringstation Schiermonnikoog
- Vogelringgroep derde KP Vlieland

Morinelplevier

Roofvogelsites

- Roofvogels van het Sleenerzand (Drenthe)
- Werkgroep roofvogels Nederland
- Roofvogels in Nederland

Vogelorganisaties

- SOVON
- De Vogelbescherming
- Dutch Birding Association

Algemeen

- <http://vogelaar.pagina.nl>
- <http://natuur.pagina.nl>

En verder is er de mogelijkheid om te **chatten** (ja, ja we kunnen met de tijd mee, maar volgens mij heeft nog niemand hiervan gebruikt gemaakt), **koopjes** te plaatsen en is er de **agenda** van de activiteiten van de VWG opgenomen. Je ziet het, erg veel en actuele vogelinformatie waar meerdere keren per week iets nieuws te vinden is! Is je interesse gewekt! ga een keer kijken! Surf dan naar:

- **www.clubs.nl** (kies vervolgens -zoeken op clubs-)
- kies Dieren
- kies Vogels
- kies Vogelwacht-Uden (en voilà, een wereld gaat voor je open!).

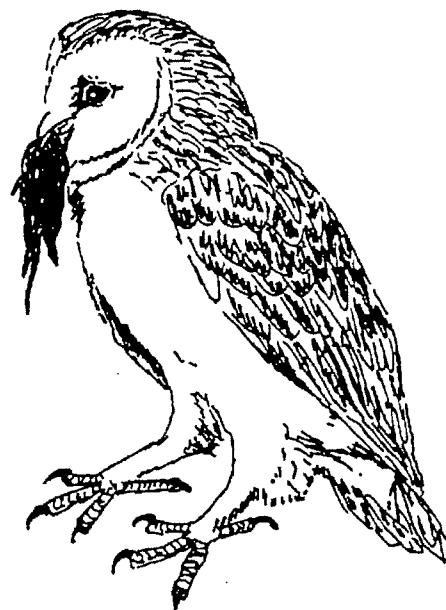
Wil je lid worden, stuur dan een mailtje naar mij: leoballering@hotmail.com dan krijg je een persoonlijke uitnodiging met eenvoudige instructies wat je verder moet doen.

Tot ziens bij "de Club",
Leo Ballering

Verslag Uilenwerkgroep 2001

De Kerkuil

In het vorige verslag schreef ik al dat 2000 een piekjaar was volgend op het piekjaar 1999. Dit komt bij de Kerkuil haast nooit voor dus 2001 moest wel een daljaar worden. Toch moeten we in 2001 constateren dat er geen sprake is geweest van een daljaar. Het is dus zo dat we het daljaar in de drie/vier jaren-cyclus van de Kerkuil hebben gemist. Wel zag je in delen van Nederland in 2001 een daling maar dus absoluut niet in Noord-Brabant. Jammer genoeg heeft de MKZ-crisis bij ons wel voor enige onzekerheid in het broedbestand gezorgd want we hebben niet alle adressen kunnen controleren op de aanwezigheid van Kerkuilen. In werkelijkheid zal dus het aantal broedparen nog hoger liggen.

Het resultaat:

- 12 broedsels in de omgeving van Mariaheide met 47 jongen.
- 9 broedsels in de omgeving Uden, Volkel, Odiliapeel, Venhorst en Boekel met 34 jongen.
- 4 broedsels, waarvan een broedsel dubbel, in Keldonk met in ieder geval 9 jongen.

Alles bij elkaar betekent dit dus **25 broedparen met minstens 90 jongen**. Dit is een duidelijke verhoging ten opzichte van 2000 toen er 21 broedparen met 52 jongen waren. Vooral de toename van de jongen ten opzichte van 2000 is groot: maar liefst 38 jongen. Dit is gunstig want de jonge vogels zijn het grootst in aantal (als je naar de leeftijden kijkt) zodat er dus weer meer Kerkuilen het jaar daarop kunnen broeden. Dit is echter wel afhankelijk van allerlei factoren zoals de hoeveelheid voedsel (piek-/daljaren muizen) en het weer (streng/matige winter).

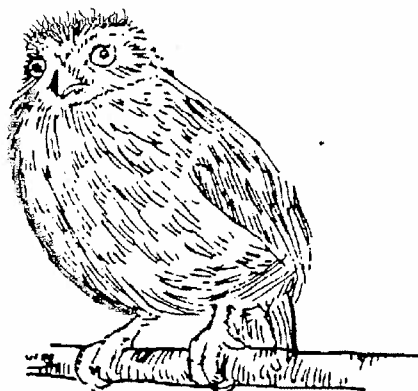
Op dit moment hoor ik wel berichten dat de muizenstand minder is maar ik verwacht niet dat 2002 een daljaar zal worden. Dit zien we vanzelf wel waarbij we hopelijk geen MKZ-crisis of iets dergelijks meer mee maken. De landelijke cijfers zijn bij mij nog niet bekend maar het zal erop uitkomen dat we in 2001 weer tweeduizend broedparen Kerkuilen hebben. Je kunt gerust zeggen dat de Kerkuil weer terug van weggeweest is. Begin jaren zeventig bedroeg het broedbestand nog maar 200 tot 300 paren!!

De Steenuil

In 2001 zijn we doorgegaan met het inventariseren van de Steenuil door middel van geluid. Johan en ik hadden een heel mooie februari-avond uitgekozen met helder licht vriezend weer. Dit was volgens mij een echte paringsavond voor de Steenuilen want ze reageerden overal. Tot dan toe wisten we maar een paartje in Odiliapeel te zitten. Die avond reageerden er drie paren. Ook in Volkel en Boekel hadden we op veel plaatsen resultaat. Toch valt het dus niet mee om door middel van geluid overal reacties te krijgen. Het blijkt dat het weer dus een belangrijke rol speelt.

Het resultaat:

- 5 paren in Uden
- 3 paren in Odiliapeel
- 4 paren in Volkel
- 4 paren in Boekel
- 4 paren in Mariaheide
- 2 paren in Erp
- 2 paren in Zijtaart
- 1 paar in Veghel
- 4 paren in Vorstenbosch
- 10 paren in Keldonk

Totaal zijn dit 39 paren. Vorig jaar wisten we maar 33 paren te lokaliseren. Dit is dus ook een stijging maar je moet voorzichtig zijn om nu te concluderen dat de Steenuil het weer beter doet in onze omgeving. In Odiliapeel bijvoorbeeld hadden we dit jaar drie broedparen. Andere jaren hebben we ook intensief gezocht maar toen kwamen we telkens maar op een broedpaar uit. Wel hebben we inmiddels geleerd dat de Steenuil behoorlijk plaatstrouw is. Als je er eenmaal een weet te zitten blijft deze lange tijd zitten. Hierdoor krijg je op den duur een beeld of de Steenuil in aantal vooruit of achteruit gaat. We zitten nu nog steeds in de inventarisatie-fase. De laatste tijd wordt er wel weer telkens een Steenuil gezien in de buurt van het Bezoekerscentrum. Van vroeger uit weet ik dat er toen altijd een Steenuil aanwezig was. Tijdens publiekswandelingen konden wij toen altijd de belangstellenden wijzen op een Steenuil. Dit is de afgelopen tien jaar niet meer het geval geweest maar het lijkt er nu dus op dat de Steenuil hier weer terug is. Zou dit dan toch al weer voorzichtig het herstel van de Steenuil betekenen en kunnen we over tien jaar net zo'n succesverhaal melden als bij de Kerkuil?? We wachten rustig af en als uilengroep blijven we genieten van dit kleine uiltje.

John Hermans,
Coördinator werkgroep Uilen

Stand van zaken telpost Brobbelbies

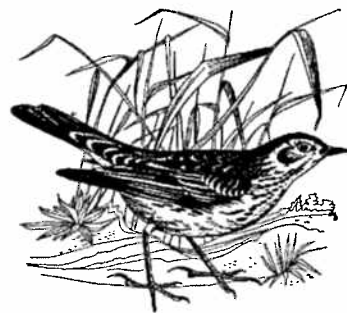
Voor het tweede achtereenvolgende jaar hebben we trekvogels geteld. Hiervoor hebben we midden in de Brobbelbies een telpost ingericht van waaruit we alle overvliegende vogels, die in het zicht waren, hebben geteld. Hieronder volgt een totaaloverzicht over 2000-2001.

Totaaloverzicht telpost Brobbelbies in 2000 en 2001

soort	jr 2000	jr 2001	verschil	soort	jr 2000	jr 2001	verschil
Spreeuw	8265	10482	2217	Wilde Eend	0	15	15
Graspieper	3480	7925	4445	Gr. Gele Kwikstaart	1	13	12
Vink	2501	7229	4728	Regenwulp	0	13	13
Veldleeuwerik	6548	6416	-132	Staartmees	0	12	12
Boerenwaluw	2158	5016	2858	Merel	15	10	-5
Houtduif	921	3701	2780	Tapuit	1	10	9
Kneu	556	1806	1250	Roodborsttapuit	0	9	9
Kievit	1049	1684	635	Bruine Kiekendief	3	8	5
Zanglijster	31	1266	1235	Oeverwaluw	8	8	0
Witte Kwikstaart	583	670	87	Stormmeeuw	8	8	0
Holenduif	428	551	123	Wulp	2	8	6
Kauw	228	540	312	Bonte Strandloper	0	7	7
Aalscholver	372	487	115	Tijftjaf	7	7	0
Koperwiek	334	472	138	Torenvalk	9	7	-2
Huiswaluw	36	443	407	Smelleken	2	6	4
Ringmus	72	428	356	Knobbelzwaan	0	5	5
Kolgans	0	421	421	Pimpelmees	2	5	3
Geelgors	123	401	278	Slobeend	0	5	5
Gele Kwikstaart	12	363	351	Wespendief	0	5	5
Kramsvogel	55	345	290	Kleine Mantelmeeuw	0	4	4
Rietgors	128	290	162	Winterkoning	0	4	4
Keep	62	244	182	Barmsijs	0	3	3
Niet gedetermineerd	331	224	-107	Boomvalk	2	3	1
Zwarte Kraai	257	223	-34	Grasmus	0	3	3
Kokmeeuw	96	214	118	Roodkeelpieper	5	3	-2
Buizerd	71	176	105	Wilde Zwaan	0	3	3
Grauwe Gans	58	154	96	Witgat	0	3	3
Gierzwaluw	0	122	122	Gaai	4	2	-2
Boomleeuwerik	46	103	57	Goudvink	0	2	2
Sijs	83	85	2	Grauwe Gors	0	2	2
Sperwer	32	81	49	Scholekster	0	2	2
Grote Lijster	5	65	60	Bosruiter	0	1	1
Roek	142	65	-77	Europese Kanarie	0	1	1
Paap	1	63	62	Grauwe Kiekendief	0	1	1
Goudplevier	19	61	42	Groenpootruiter	0	1	1
Nijlgans	8	61	53	Grote Bonte Specht	0	1	1
Boompieper	5	49	44	Oeverpieper	0	1	1
Watersnip	6	49	43	Ooievaar	0	1	1
Putter	4	45	41	Rode Wouw	0	1	1
Zilvermeeuw	23	37	14	Velduil	0	1	1
Blauwe Reiger	20	35	15	Visarend	0	1	1
Groenling	16	22	6	Wintertaling	0	1	1
Rietgans	0	21	21	Zwarte Specht	0	1	1
Heggemus	7	19	12	Zwarte Wouw	0	1	1
Zomertortel	0	19	19	Zwartkop	0	1	1
Blauwe Kiekendief	7	17	10	Slechtvalk	2	0	-2
Havik	7	16	9	Kleine Bonte Specht	1	0	-1
Kruisbek	0	15	15	Kleine Zwaan	1	0	-1
Totaal					29186	53430	24244

De feiten:

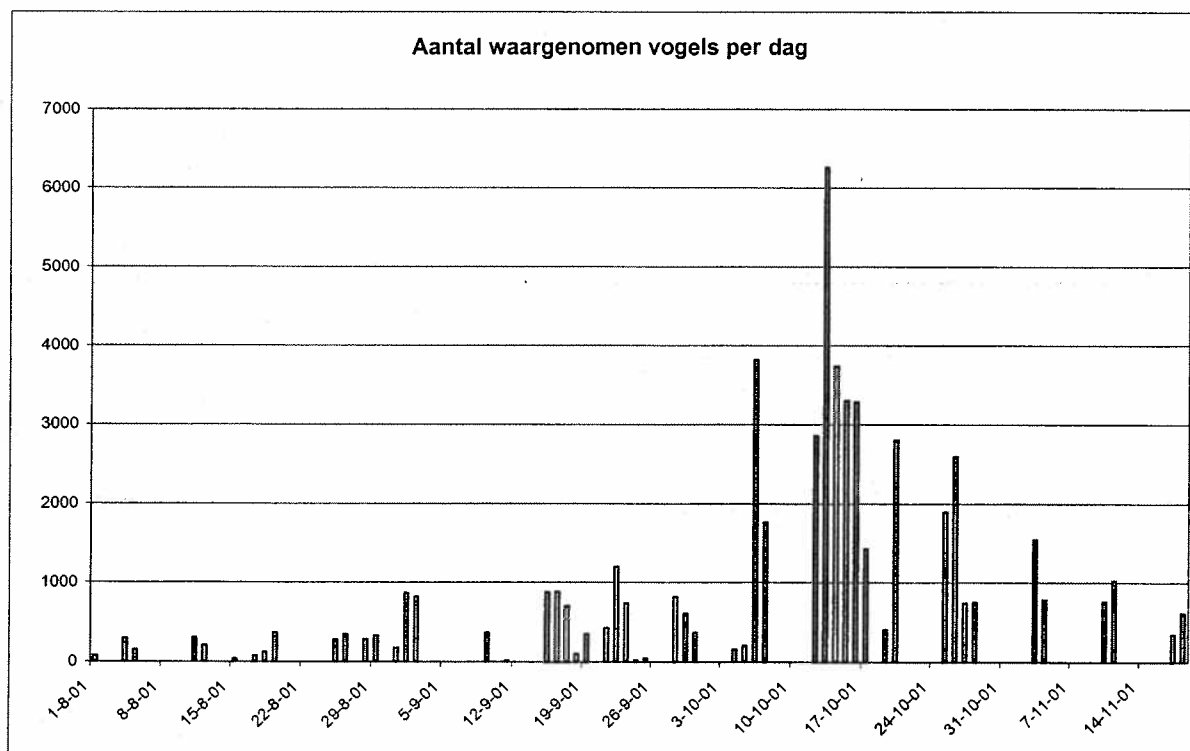
- Van 1 augustus tot en met 30 november 2001 geteld.
- 225 uur vogels geteld. Als je dit achter elkaar zou doen, betekent dit dus meer dan 9 dagen.
- Totaal hebben we 53.430 vogels zien vliegen.
- 92 soorten waargenomen. Hierbij verschillende soorten die nog nooit in de Maashorst waren waargenomen.
- Topdag was 13 oktober 2001 met 6.264 vogels.
- Meeste aantallen komen half oktober doorgevlogen.
- Veel gezelligheid en vele leerzame momenten op de telpost.

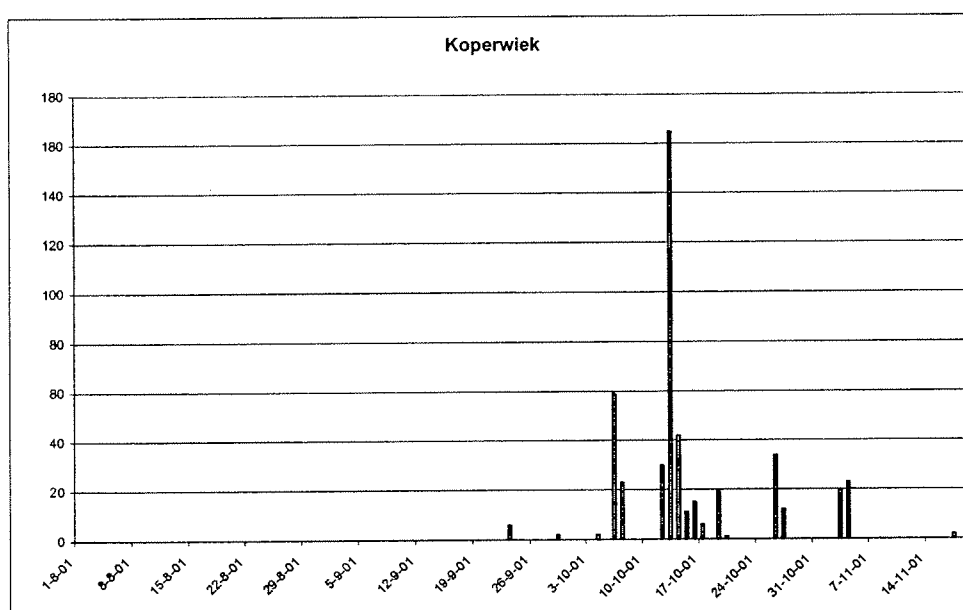
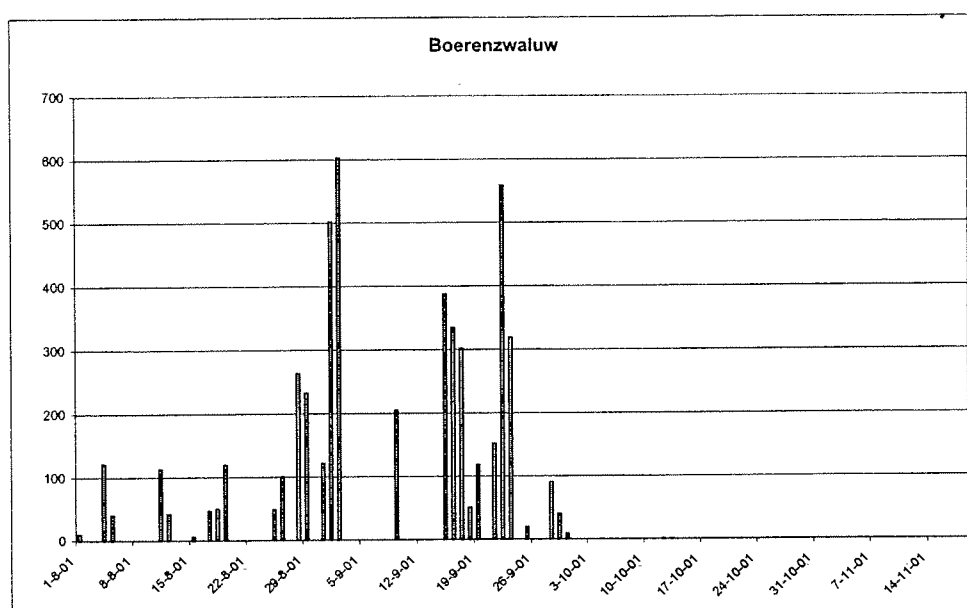
Zoals je in het overzicht ziet hebben we in 2001 veel meer vogels geteld dan in 2000. Dit ligt vooral aan het feit dat we in 2001 veel langer hebben geteld dan in 2000. Een vergelijking gaat dus enigszins manco, maar het blijft toch leuk om de verschillen ten opzichte van 2000 te zien.

Hieronder zie je een grafiek op welke dag welke aantallen overvlogen.

De meeste vogels zie je dus half oktober langskomen. Hierbij waren er enkele dagen, zoals 13 oktober jongstleden, waar je gedurende korte tijd zoveel vogels voorbij zag vliegen dat je het alleen niet bij kon houden. Vooral in de ochtenduren tussen acht en tien uur komen de meeste aantallen langs. Ook volgend jaar gaan we door met trektellen in de Brobbelbies. Als je de post nog nooit bezocht hebt en je wilt dit is dus de beste tijd half oktober. Toch moet je je niet beperken tot deze periode want je ziet verschillende soorten in verschillende tijden doorvliegen.

In onderstaande tabellen zie je de Boerenzwaluw tot begin oktober doorkomen en de Koperwiek vanaf oktober.

Top Tien:

De top tien soorten die we het meeste hebben gezien lijken in 2000 en 2001 veel op elkaar. In beide jaren staat de Spreeuw op de eerste plaats (zie totaaloverzicht) en verder komen haast alle soorten in het top tien rijtje voor, behalve de Zanglijster. De Zanglijster is in 2001 met 1.266 exemplaren op de negende plaats terechtgekomen, terwijl we er vorig jaar maar 31 hebben gezien. Een opmerkelijk verschil. Ik kan het niet verklaren.

Opmerkelijke soorten:

Zoals al aangegeven hebben we dit jaar weer verschillende zeer opmerkelijke soorten waargenomen. Een kleine greep:

Regenwulp: Op 4 augustus zag Jan Verhoeven een groep van 13 exemplaren overvliegen. Tot dan toe hadden wij in de Maashorst nog nooit overvliegende regenwulpen waargenomen. Het is een zeer vroege trekker en de trektijd ligt gedeeltelijk nog in de Bouwvak. Misschien is dat het feit dat wij deze soort nog nooit gezien hadden. Reden te meer om volgend jaar al vroeg uit te kijken naar de regenwulp.

Kruisbek: De kruisbek is een invasiegast die van jaar tot jaar in wisselende aantallen doortrekt. In 2000 hebben we geen kruisbekken waargenomen. In 2001 hebben we totaal 15 exemplaren waargenomen die van augustus tot november doervlogen. Je kunt niet spreken van een echte invasie maar er zijn dit jaar toch meer kruisbekken aanwezig dan vorig jaar.

Grote Gele Kwikstaart: Vorig jaar waren we al ontzettend blij dat we deze soort hadden waargenomen. Dit jaar blijkt dat er maar liefst 13 "Grote Gelen" zijn overgevlogen. We hebben ze van eind augustus tot eind oktober zien overvliegen. Deze grote gele kwikstaarten komen waarschijnlijk uit de Scandinavische landen en trekken naar Frankrijk om daar de winter door te brengen.

Roodkeelpieper: Dit jaar zijn er drie exemplaren waargenomen. Ook vorig jaar hadden we deze voor Nederland zeldzame doortrekker op onze lijst staan. Het geeft dus aan dat de kans groot is om hem in onze omgeving waar te nemen. Evenals vorig jaar heb je de grootste kans eind september om roodkeelpiepers waar te nemen.

Grauwe Gors: Van september tot en met oktober hebben we geregeld een exemplaar in de omgeving van de telpost waargenomen. De grauwe gors is meestal jaarvogel maar enkelingen ondernemen de tocht naar het Zuiden waarbij ze niet zo diep afzakken. Misschien blijft dit exemplaar wel de gehele winter in onze omgeving. Blijf dit in de gaten houden.

Europese Kanarie: Op 10 november heeft Jan Verhoeven een exemplaar zien overvliegen. Dit is de eerste keer dat ik weet dat we een Europese Kanarie waarnemen in de Maashorst. Bovendien is het tijdstip behoorlijk laat maar in de literatuur wordt melding gemaakt van doortrek in oostelijk Nederland van september tot en met november. Een heel leuke waarneming.

Velduil: 's Morgens vroeg op 27 oktober kwam er een velduil langsgevlogen. Jan Verhoeven en Ad van Wanrooy waren de gelukkigen die deze vogel gezien hebben. Tot nu toe weet ik dat hij een keer bij Henk van den Acker achter in de tuin zat en ik heb ooit een velduil in Volkel gezien die in prikkeldraad was gevlogen. Het blijft dus een zeldzame waarneming voor onze omgeving. Op de nationale vogelteldag -begin oktober- was er ook een exemplaar door een groep vogelaars gezien. De doortrekkende vogels komen waarschijnlijk uit de Scandinavische landen en overwinteren in onze omgeving.

Oeverpieper: Jan van den Tillaart zag op 28 oktober een oeverpieper overvliegen. Dit is ook voor de eerste keer dat deze soort in onze omgeving wordt waargenomen. Langs de kust is het in de winter in Nederland een regelmatige gast maar hier in het binnenland is het een zeldzaamheid. De vogels komen uit Scandinavië.

Ooievaar: Op 22 september kwam er een ooievaar overgevlogen. Het gaat weer goed met de ooievaar. In 2000 hebben er weer 380 paren in Nederland gebroed. Ongetwijfeld zal dit aantal in 2001 ook gehaald zijn. Daarom is er steeds meer kans op overtrekkende ooievaars. Zoals bekend vliegen de meeste ooievaars naar Afrika om daar te overwinteren.

Blauwe-, Grauwe- en Bruine Kiekendief: Alle drie de soorten Kiekendieven zijn voorbij gekomen. Op 26 augustus kwam de grauwe kiekendief langsgevlogen. Dit is de zeldzaamste van de drie soorten. Samen met de bruine kiekendief zijn dit de vroege trekkers. Dit houdt in dat het merendeel doortrekt in augustus, september tot half oktober. Deze kiekendieven overwinteren meestal zuidelijker vandaar de vroege doortrek. Als deze doortrek geweest is komt de doortrek van blauwe kiekendieven op gang, dus vanaf half oktober tot half november. Ondanks dat het in Nederland een schaarse broedvogel is, is de blauwe kiekendief de meest algemene doortrekker van de kiekendieven. In totaliteit hebben we 17 exemplaren geteld.

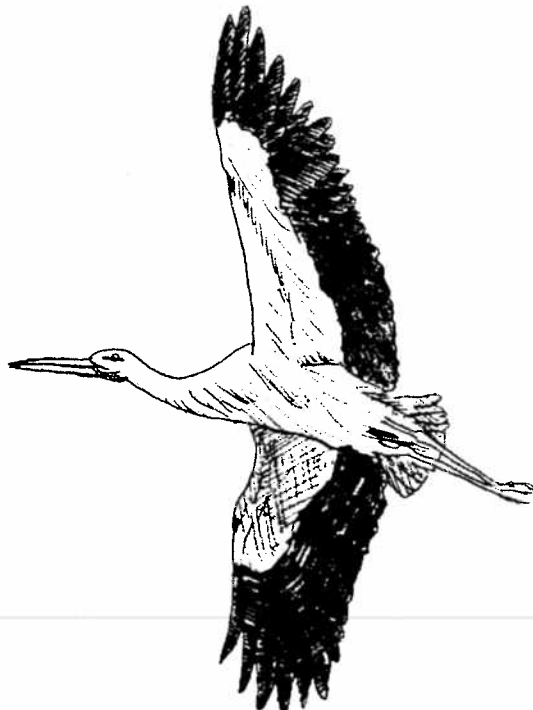
Tot slot:

We hebben met zijn allen weer een heleboel leuke waarnemingen verricht waarbij er enkele personen waren die wekenlang nergens anders zijn geweest dan op de telplaats. Ik zeg altijd maar: "dan kunnen we ook geen verkeerde dingen uithalen". Het is inmiddels een plaats geworden waar je niet alleen veel vogels ziet vliegen (en daarover weer meer leert) maar waarbij je ook weer de gezelligheid van onze vereniging ervaart. Iedereen die meegeholpen heeft met het "bemannen" van de telpost wil ik hiervoor hartelijk bedanken en ik hoop dat je volgend jaar weer van de partij bent. Aan alle nieuwe leden en leden die er nog nooit geweest zijn doe ik hierbij een oproep om volgend jaar eens een keer te komen kijken. Het werkt echt verslavend.

Vanaf augustus 2002 is iedereen weer welkom op de telpost Brobbelbies.

P.s.: Iedereen die meegewerkt heeft aan het tellen krijgt nog een uitgebreid verslag toegestuurd.

John Hermans

Wetenswaardigheden ...

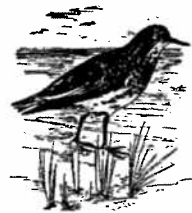
Nieuwkomers

De Zwartkopmeeuw is een van de weinige soorten die Nederland in de twintigste eeuw heeft ontdekt als broedgebied. Het eerste broedgeval vond plaats in de jaren dertig op Schouwen, maar pas sinds de laatste decennia zit de soort echt in de lift. Het lijkt onmogelijk: een soort die begin jaren negentig nog maar met enkele tientallen in Nederland tot broeden kwam, heeft tien jaar later een populatie opgebouwd van 1.100 paar! Na zestig jaar kwakkelen heeft deze mooie meeuw vaste grond onder de voeten. De Zwartkopmeeuw heeft iets met warmere temperaturen, want ondanks de toename in aantal wordt deze meeuw slechts zelden in het noorden van Nederland gezien. Twee andere Zuid- en Oost-Europese meeuwensoorten, de Geelpootmeeuw en de Pontische Meeuw doen het in Nederland de laatste jaren ook opvallend goed. Zelf heb ik de Geelpootmeeuw verscheidene malen gezien bij de Kraaijenbergse Plassen in Gassel/Linden. De meest uitzonderlijke op het lijstje nieuwkomers in Nederland is de Huiskraai. Deze vogel is met de boot gekomen. Op 10 april 1994 werden twee van deze vogels voor het eerst ontdekt tussen gewone kauwtjes in Hoek van Holland. Ze maken een voor kraaien merkwaardig, kokmeeuwachtig geluid. Huiskraaien horen oorspronkelijk thuis op het Aziatische continent. Eerst dachten vogelaars dat het ontsnapte exemplaren waren maar nu blijkt dat ze zich regelmatig met schepen laten vervoeren. Zo hebben ze inmiddels ook Japan, China, de Verenigde Staten, Gibraltar en Ierland gekoloniseerd.

Uit: Grasduinen, november 2001 en Vogelnieuws, oktober 2001

Steltlopers eten op de toendra

Trekvogels nemen voedsel mee uit hun overwinteringsgebieden. Komen ze in arctisch gebied aan, dan kunnen ze in het voorjaar direct eieren leggen en uitbroeden. De tijd dat ze in het noordpoolgebied kunnen blijven is toch al kort. Deze twintig jaar oude redenering gaat niet op voor steltlopers zoals de bontbekplevier en de paarse strandloper. Die nemen geen voedsel mee uit de estuaria waar ze overwinteren, ze halen hun voedsel direct bij aankomst uit de besneeuwde toendra, blijkt uit onderzoek. Ze concluderen dit op basis van de gemeten verhouding van twee koolstofisotopen (12 en 13). In de eieren en in het dons van de jongen blijkt die verhouding hetzelfde te zijn als van voedsel in het toendragebied. De isotoopverhouding van het voedsel in het overwinteringsgebied daarentegen is dezelfde als die van de veren van volwassen vogels. Het voordeel van het meedragen van extra voedsel uit het overwinteringsgebied voor het leggen van eieren weegt bij steltlopers niet op tegen het nadeel van hogere transportkosten. Zwaardere, grotere arctische vogels zoals de Canadese Sneeuwgangs, doen dit overigens wel blijkt uit het onderzoek.

Uit: De Volkskrant, 27 oktober 2001

Ganzengedoooggebied

Vanuit de schuilhut Ezumakeeg bij het Lauwersmeer (bekend onder Vogelwachtleden) zie je in de winter 's morgens telkens 25.000 ganzen van het Lauwersmeer vliegen om de dag door te brengen op de Friese weilanden. Voor de gans is Nederland van levensbelang. Van alle in West-Europa overwinterende ganzen zit de helft in ons land. Een miljoen ganzen! Meer dan de helft daarvan zijn Kolganzen, maar ook de Brandganzen en Grauwe Ganzen zijn talrijk. Sinds vorig jaar is de jacht op ganzen verboden waardoor de wereldpopulatie nog meer zal toenemen. Een aantal boeren in Friesland zijn sinds vorig jaar gestopt met het verjagen van de ganzen en hebben nu een gedoooggebied ingericht van maar liefst 13.500 hectare. In de gedoooggebieden zijn de ganzen beduidend rustiger dan in gebieden waar ze worden verjaagd. De boeren krijgen hiervoor een vergoeding zodat er niemand slechter van wordt maar waardoor het voor de ganzen een stuk prettiger wordt.

Uit: Op Pad, december 2001

John Hermans

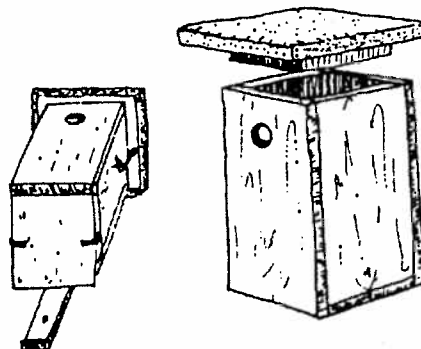
Het Bruujssel, december 2001

Vogelwacht – Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Er zijn altijd wel mensen in uw omgeving die u kunt verrassen met een van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, cassettes en Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt. De moderne woningbouw, de monoculturen en mechanisatie in de landbouw vernietigen en/of verstoren de geschikte biotopen. De koolmeeskast is overigens ook geschikt voor: pimpelmees, bonte vliegenvanger, ringmus, gekraagde roodstaart, zwarte mees, kuifmees, glanskop, matkop en boomklever. De pimpelmeeskast (kleinere invliegopening) is bruikbaar voor zwarte mees, kuifmees, matkop en glanskop.
- Door verkoop van voederplanken de vogels in de koude, moeilijke periode te helpen bij het vinden van voedsel.

Adviezen:

- Er is geen bos bloemen denkbaar die het qua levensduur kan opnemen tegen geluidsband of nestkast. Ook het handzame (rode) vogelherkenningsboekje van Peter Hayman (f 17,90) doet het heel goed op verjaardagspartijtjes!
- Stel zo'n artikel eens als prijs beschikbaar bij speciale evenementen of wedstrijden.
- Maak aspirant vogelaars attent op de mogelijkheden van de winkel bij aanschaf van een boek "herkenning van vogels" en bij aanschaf van een goede kijker.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Bedreigde vogelsf 2,00
- Ja, natuurlijk in vogelvluchtf 10,00
- Vogels van Midden Brabant.....f 10,00
- Het "rode" boekje van Peter Hayman (herkenning van vogels)f 17,90
- Eerste hulp aan dierenf 5,00
- Wintervoeding vogelsf 2,00
- Roek en de landbouwf 2,00
- De Lepelaarf 30,00

Andere artikelen:

- Nestkast van stevig materiaal, vanaf.....f 10,00
- Cd's met vogelgeluiden (deel 1,2 en 3) per deel.....f 24,95
(een prachtig cadeau!)
- Vogelmobiele.....f 5,00
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil.....f 8,50
- Telefoonklappers.....f 2,50
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen).....f 3,50
- Prachtige posters van Blauwe Reiger en IJsvogel.....f 1,00
- Vogelplaten in diverse maten (Uilen, Zwaluwen, Roofvogels).....f 1,00

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

Aad van Toor
Klaroenlaan 1 – Uden

Telefoon: 0413-264106 (voor afspraak, graag van tevoren even bellen)

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZER WAREN-GEREEDSCHAPPEN

Kapelstraat 1, 5401 EC UDEN

Telefoon: 0413 - 262780

*tweewielers
en
reparaties*

WIM DE WILT

KERKSTRAAT 4 - UDEN - TEL.262620

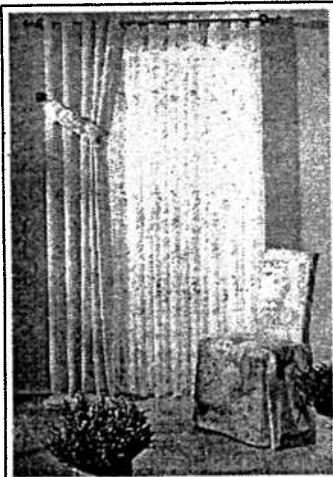
De Bruin

verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden

Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204

*Alle verzekeringen
en financiële diensten*

- Tapijt
- Vinyl
- Overgordijnen
- Binnenzonwering
- Behang
- Laminaat

VAN DER HEUDEN

Piusplein 2
5402 EA Uden
Telefoon
0413-250510

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

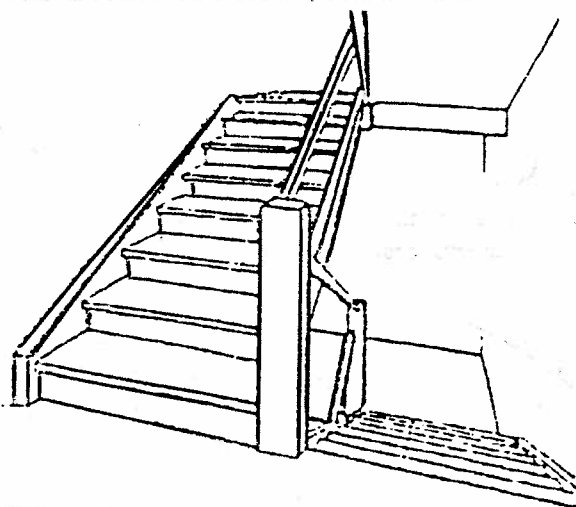
marktstraat 12 uden mannenmode

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

Beschermen helpt. Helpt u mee?

Want één op de vijf vogels wordt nog bedreigd!

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk goed nieuws. Maar zowel in Nederland als Wereldwijd groeit de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten nog steeds. Help mee, word lid en ontvang gratis een Zakgids Vogels of een Nestkast als welkomstcadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

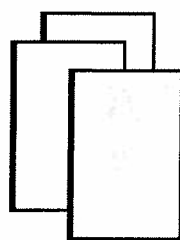
Dhr./Mevr. _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zelst.
Postzegel hoeft niet, mag wel.

boekhandel bert van der heijden

Sacramentsweg 4 • 5401 GR Uden • Tel. 0413-260907

WIJDEVEN VOF

groente & fruit - aardappelen - eieren - zuivel

Mgr. Bosstraat 3
5401 EA Uden
tel. 0413-263739
fax 0413-254361

FOTOGRAFIE

(0413) 26 23 85 - MARKTSTRAAT 37 - 5401 GG UDEN

JETTEN

VOORUITSTREVENDE IN BEELD

DIGITAAL

(0413) 33 16 67 - Veimolenweg 169 - 5404 LC UDEN

FRANS KNOBBOUT

SLAGER

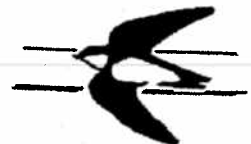
Drossaard 12. 5403 ET Uden Tel: 0413 - 267354

St. Josephplein 5
5428 GL Venhorst

BAKKER v.d. VEN

Drossaard 57
5403 ES Uden

ACTIVITEITEN WERKGROEPEN VOGELWACHT UDEN

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, t.w.:

● WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied.

De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

● WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindaafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

● WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Hermans, telefoon: 0413-272777

● WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals koolmees, pimpelmees en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Harry van Dijk, telefoon: 0413-273307

● WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een vijftal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk en boomvalk.

Coördinator Piet van der Voort, telefoon: 0413-263292

● WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruijsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

● WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

● WERKGROEP JEUGDNATUURGROEP UDEN E.O.

De Jeugdnatuurgroep is een gezamenlijke activiteit van Vogelwacht Uden en IVN-Uden. Zij is bedoeld voor jongeren vanaf acht jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Elke veertien dagen trekt men het veld in om bijvoorbeeld naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

